

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁRSKA DIPLOMOVÁ PRÁCA

Čínske gestá a proxemika

(Chinese gestures and proxemics)

OLOMOUC 2011 Denisa Dütmentová

Vedúci práce: Mgr. Ondřej Kučera

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku diplomovú prácu vypracovala samostatne, neporušila som autorský zákon a použité literatúru uvádzam na príslušnom mieste.

Olomouc, 30.4.2011

.....

Podpis

Anotácia

Čínska neverbálna komunikácia a proxemika predstavujú komplexný systém, ku ktorému nemožno pristupovať bez ohľadu na kultúrne faktory, ktoré ho formujú. Cieľom tejto práce je priblížiť problematiku neverbálnej komunikácie a proxemiky v prostredí čínskej kultúry. Prostredníctvom sérií filmových snímok sa pokúsim analyzovať spektrum čínskych gest a definovať ich využitie. Zameriam sa na pozorovanie priebehu komunikácie a odvodzovanie symboliky konkrétnych gest. Budem sa snažiť načrtnúť kultúrne činitele, ktoré ovplyvňujú používanie gest v čínskej sociálnej komunikácii. V práci budem ďalej špecifikovať podmienky proxemiky v Číne, riešiť otázku osobného priestoru a sociálnych dotykov. Dúfam, že prostredníctvom tejto práce dokážem poukázať na základné rysy čínskych gest a vyvrátiť zaužívanú mylnú predstavu niektorých cudzincov, že Číňania sú neexpresívni ľudia.

Kľúčové slová

Gesto

Neverbálna komunikácia

Komunikant

Proxemika

Osobný priestor

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela pod'akovať konzultantovi mojej bakalárskej diplomovej práce Mgr. Ondřejovi Kučerovi za jeho podnetné rady, odborné vedenie a metodickú pomoc, ktorú mi poskytol pri jej vypracovávaní.

Obsah

Úvod	11
1 SOCIÁLNA KOMUNIKÁCIA	14
1.1 Verbálna komunikácia	14
1.2 Neverbálna komunikácia	15
1.1.1 Komunikačné nástroje neverbálnej komunikácie	16
1.1.2 Gestá	17
2 FAKTORY ČÍNSKEJ KOMUNIKÁCIE	18
2.1 Kolektivismus	19
2.2 Konfucionizmus	19
2.3 Mien-c' a pojem strata tváre	20
2.4 Koncept priazne a prospechu	20
2.5 Koncept Čínskeho symbolického myslenia	21
2.6 Vplyv budhizmu	21
2.7 Vnímanie cudzincov	21
2.8 Kultúrne rozdiely v komunikácii Číňanov	22
3 ČÍNSKE GESTÁ	23
3.1 Idiosynkratické gestá	24
3.1.1 Súdobé čínske idiosynkratické gestá	24
3.1.1.1 Súdobé čínske pozitívne idiosynkratické gestá	24
3.1.1.2 Súdobé čínske neutrálne idiosynkratické gestá	36
3.1.1.3 Súdobé čínske negatívne idiosynkratické gestá	44
3.1.1.4 Číselné gestá	49
3.1.2 Mŕtve čínske idiosynkratické gestá	51
3.2 Adoptované gestá	55
3.3 Univerzálne gestá	58
4 PROXEMIKA V KONTEXTE ČÍNSKEJ KULTÚRY	60
4.1 Pojem „súkromie“	60
4.2 Problematika osobného priestoru	61

4.3 Sociálne dotyky v čínskej komunikácii	64
5 Záver	66
Zoznam použitej literatúry	67
Prílohy	71

Zoznam obrázkov

Obr. 3 – 1	Obecný pozdrav	25
Obr. 3 – 2	Zdvorilostný pozdrav	25
Obr. 3 – 3	Pozdrav premiéra Wen Ťia-paa	26
Obr. 3 – 4	Gesto vďačnosti	27
Obr. 3 – 5	Gesto vďačnosti v období festivalov	27
Obr. 3 – 6	Gesto vďaky za čaj v pevninskej južnej Číne a v Hongkongu	28
Gesto 3 – 7	Gesto vďaky za čaj v severnej Číne	29
Obr. 3 – 8	Gesto pochvaly a uznania	30
Obr. 3 – 9	Výmena predmetu medzi priateľmi	31
Obr. 3 – 10	Platba peňazí	32
Obr. 3 – 11	Výmena lístka	32
Obr. 3 – 12	Výmena predmetu medzi neznámymi	32
Obr. 3 – 13	Gesto vlastnej spokojnosti	33
Obr. 3 – 14	Gesto osobného víťazstva	34
Obr. 3 – 15	Neformálne gesto súhlasu	35
Obr. 3 – 16	Solidarita 1	35
Obr. 3 – 17	Solidarita 2	35
Obr. 3 – 18	Solidarita 3	35
Obr. 3 – 19	Gesto sľubu	36
Obr. 3 – 20	Gesto premýšľania	37
Obr. 3 – 21	Gesto zaváhania	37

Obr. 3 – 22 Privolávanie 1	38
Obr. 3 – 22 Privolávanie 2	38
Obr. 3 – 24 Privolávanie 3	39
Obr. 3 – 25 Gesto „spolu“	39
Obr. 3 – 26 Gesto vlastnej identifikácie	40
Obr. 3 – 27 Priestorové gesto komunikujúce „pred tebou sa objaví“	40
Obr. 3 – 28 Gesto upokojenia	41
Obr. 3 – 29 Poukazovanie otvorenou dlaňou	42
Obr. 3 – 30 Poukazovanie komunikujúce správu „pokračujte“	42
Obr. 3 – 31 Ukazovátka	43
Obr. 3 – 32 Gesto komunikujúce správu „ísť sa najesť/jesť“	43
Obr. 3 – 33 Gesto signalizujúce intímny kontakt	44
Obr. 3 – 34 Gesto skrývaného nesúhlasu	45
Obr. 3 – 35 Gesto urážky druhej osoby	45
Obr. 3 – 36 Gesto podráždenia	46
Obr. 3 – 37 Gesto signalizujúce konflikt	47
Obr. 3 – 38 Gesto smrti na Taiwane a v Hongkongu	47
Obr. 3 – 39 Číslica 1	49
Obr. 3 – 40 Číslica 2	49
Obr. 3 – 41 Číslica 3	49
Obr. 3 – 42 Číslica 4	49
Obr. 3 – 43 Číslica 5	49
Obr. 3 – 44 Číslica 6	49

Obr. 3 – 45 Číslica 7	49
Obr. 3 – 46 Číslica 8	49
Obr. 3 – 47 Číslica 9	49
Obr. 3 – 48 Číslica 10 a	49
Obr. 3 – 49 Číslica 10 b	49
Obr. 3 – 50 Číslo 9 na Taiwane a v Hongkongu	50
Obr. 3 – 51 Číslo 10 na Taiwane a v Hongkongu	50
Obr. 3 – 52 Číslo 5 v singapurskej čínštine	50
Obr. 3 – 53 Kchou-tchou 1.krok	52
Obr. 3 – 54 Kchou-tchou 2. krok	52
Obr. 3 – 55 Kchou-tchou 3. krok	52
Obr. 3 – 56 Mŕtve gesto čínskeho pozdravu medzi mužmi podobného spoloč. statusu	53
Obr. 3 – 57 Mŕtve gesto čínskeho pozdravu medzi ženami urodzeného postavenia	53
Obr. 3 – 58 Gesto oddanosti predsedovi Maovi	54
Obr. 3 – 59 Gesto pravého revolucionára	54
Obr. 4 – 1 Hongkonské bývanie v kľetkách	61
Obr. 4 – 2 Stredoškolský internát v meste Ku-jen, autonómna oblasť Ning-sia	62
Obr. 4 – 2 autobus. hromadná doprava v hlavnom meste provincie S'-čchuan, Čcheng-tu	63
Obr. 4 – 3 Železničný spací vagón s tvrdým ležaním, Čína	64
Obr. 4 – 4 Železničný vagón s tvrdým sedením, Čína	64
Obr. 4 – 5 Čínski muži na ulici	65

Zoznam skratiek

FCH film 非城勿饶 (Fēi chéng wù ráo, Pokiaľ si ten jeden)

LCH film 绿茶 (Lǜchá, Zelený čaj)

YD film 夜店 (Yèdiàn, Noc v supermarkete)

Úvod

Dynamicky sa rozvíjajúca ekonomika Číny ponúka v súčasnosti možnosti uplatniť sa na trhu s pomerne rozsiahlym spektrom pôsobnosti v rôznych odvetviach hospodárstva a služieb. Štúdium čínštiny i spoluúčasť na čínskom obchodnom trhu sú dnes veľmi aktuálne výzvy. V Čínskej ľudovej republike a na Taiwane pôsobí mnoho nadnárodných spoločností a tzv. „joint ventures“, t.j. podnikov so zahraničnou majetkovou účasťou. Viaceré zahraničné spoločnosti, no i drobní podnikatelia sú motivovaní k spolupráci s čínskymi výrobnými podnikmi a do podnikania investujú milióny dolárov. Nárast investorov a obchodných partnerov je vysoký. Žiaľ, aj keď je rozmach firiem dynamický, nemálo firiem z Číny odchádza, pretože sa nedokáže s čínskymi spoločníkmi dohodnúť. Zlyhanie komunikácie s čínskym partnerom je spôsobené predovšetkým rozdielnym vnímaním samotného obchodu z pohľadu čínskeho myslenia a západného myslenia, ale podstatný podiel na neúspechu majú aj kultúrne odlišnosti, ktoré jedinec západnej kultúry nedokáže jasne analyzovať a náležite porozumieť.

Schopnosť porozumieť cudzej kultúre nie je možná bez štúdia danej kultúry. Dôležitým prvkom, ktorý nám pomáha porozumieť cudziu kultúru, je jazyk. Človek sa inak správa, komunikuje a reaguje na podnety, pokiaľ komunikuje v inom, ako rodnom jazyku. Nevedome často prispôbuje akcent cudzieho jazyka, ale do konverzácie zapája aj neverbálnu komunikáciu, ktorá mu nie je v materinskom jazyku vlastná. Pri rozhovore v cudzom jazyku, komunikujúci podvedome adaptuje správu, ktorú podáva tak, aby bola čo najbližšia cudzej kultúre.

Úspešná komunikácia závisí od komunikačnej kompetencie jednotlivca. Preto sa štúdium jazyka nezaobíde bez hlbšieho štúdia, v ktorom zohráva podstatnú rolu nie len slovná forma jazyka, teda verbálna komunikácia, ale rozhodujúca je aj neverbálna komunikácia v konkrétnom jazyku. Kultúrne rozdiely sú značne prítomné aj v oblasti jazykovej a ich neznalosť nás môže priviesť do nepríjemných, niekedy až trápnych situácií. Obzvlášť v medzinárodných rokovaníach je kompetencia ovládania verbálnej a neverbálnej komunikácie v cudzom jazyku nevyhnutná. Tlmočníkom sa efektívnejšie prekladá obsah výpovede za predpokladu, že ovládajú aj neverbálnu oblasť cudzieho jazyka. Prekladatelia čínskeho textu sa zase stretávajú s prekážkou, keď v umeleckých dielach majú prekladať úseky, kde sa vyskytujú gestá, ktoré však nesprevádzajú opisy emócií hrdinov. Kompetencia

v neverbálnej a verbálnej sfére čínštiny však poskytuje návod, ako sa zdatnejšie vysporiadať s interpretáciou konkrétnej pasáže. Z toho vyplýva, že pokiaľ chceme adekvátne porozumieť komunikovanej správe v medzinárodnom styku, samotná znalosť verbálnej roviny jazyka je nepostačujúca. Jazyk nie je efektívne študovať izolovane, a treba brať v úvahu jeho viaceré aspekty.

Pri kontakte s čínskou kultúrou našinec registruje odlišné normy vystupovania. Často krát, aj keď je spôsobilý vo verbálnej komunikácii v čínštine, ocitá sa v pozícii, keď nedokáže adekvátne porozumieť tomu, čo Číňan interpretuje gestami. Je zaujímavé sledovať odlišné reakcie našinca a Číňana. Kým našinec reaguje viac-menej bezprostredne a argumentuje gestami, Číňan je zdráhavý a skromný vo využívaní gest. Smiech a úsmevy sú taktiež sčasti rozdielne. Zdá sa, akoby stimulom pre smiech u Číňana boli iné podnety, ako v západnej kultúre, čo je jednak ovplyvnené čínskymi mravnými normami, ale aj iným vnímaním humoru. To, čo v našej kultúre pokladáme za vtipné, sa Číňanom často nezdá zábavné. Z toho vyplýva, že zdokonalením komunikačných zručností v sfére čínskej neverbálnej komunikácie si dokážeme zvýšiť naše šance porozumieť čínskemu spôsobu myslenia. Osvojením si špecifických spôsobov čínskej neverbálnej komunikácie a porozumením čínskej proxemiky prispejeme ku obratnejšej komunikácii a naše štúdium sa môže osvedčiť v jednaní s Číňanmi, ktoré by mohlo byť úspešnejšie. Snáď netreba vyzdvihovať fakt, že čím viac zapájame v komunikácii v medzinárodnom styku gestá danej kultúry, keď takzvané „zrkadlíme reč tela“, vytvárame si k cudzincovi bližší vzťah. Rozhodujúce je to aj vo formovaní vzťahu s čínskym partnerom, či už osobným priateľom alebo obchodným partnerom, pretože budovanie vzťahu je v Číne zložitý a vážny proces, ktorému sa prikladá veľká dôležitosť.

Charakteristika obsahu práce

Prácu som rozdelila do štyroch hlavných častí. Prvá kapitola sa zaoberá teóriou sociálnej komunikácie, vymedzuje typy komunikácie a popisuje komunikačné nástroje neverbálnej komunikácie. V druhej kapitole venujem pozornosť činiteľom čínskej mentality a kultúry neverbálnej komunikácie. Nosným jadrom práce je tretia kapitola, ktorá analyzuje čínske gestá. V závislosti na ich pôvode ich delím na idiosynkratické (vlastné) gestá a adoptované gestá, ďalej na univerzálne gestá. V závislosti na aktuálnosti gest rozlišujem súčasné a mŕtve čínske gestá. Jednotlivé gestá analyzujem v scénach z čínskych filmov.

Obsahom štvrtej kapitoly je čínska proxemika, jej osobitosti reflektované v čínskom ponímaní súkromia, osobného priestoru a sociálnych dotykov.

Literatúra

Ústredným zdrojom mojej práce boli knižné publikácie o neverbálnej komunikácii a čínskych miestnych zvykoch zahraničných antropológov. Podstatným prameňom sú ďalej filmy zo súčasnej čínskej produkcie: 夜店 (Yèdiàn, Noc v supermarkete, produkcia: 2009, režisér Yang Qing), 非城勿饶 (Fēi chéng wù ráo, Pokiaľ si ten jeden, produkcia: 2008, režisér: Feng Xiaogang) a 绿茶 (Lǜchá, Zelený čaj, produkcia: 2003, režisér: Zhang Yuan).

Poznámky

Obrazový materiál – vizuálne snímky z filmov a ostatný obrazový materiál člením priamo do textu. Textové scény z filmov sú súčasťou príloh A, B, C. Na scény odkazujem skratkami filmov a príslušným poradovým číslom konkrétnej scény. Príloha A obsahuje scény z filmu 夜店, na ktoré v práci odkazujem skratkou YD. Súčasťou prílohy B sú scény filmu 非城勿饶, na ktoré odkazujem skratkou FCH. Príloha C pozostáva zo scén filmu 绿茶 a na tie odkazujem skratkou LCH. K práci sú priložené okrem textových príloh audiovizuálne súbory vo formáte AVI a WMV. Súbory sú zostrihané scény z filmov a dve videá z vlastnej produkcie vzťahujúce sa na dve konkrétne čínske gestá.

1 SOCIÁLNA KOMUNIKÁCIA

Sociálna komunikácia zabezpečuje podávanie informácií, ktoré sa realizuje slovne (verbálne) a mimoslovne (neverbálne). V procese sociálnej komunikácie sa medzi dvomi komunikantmi utvára komunikačný kanál, ktorý komunikuje, tzn. prenáša určitú formu informácie vo forme správy. Emitent (odosielateľ) komunikuje a odosiela správu k recipientovi (prijímateľovi) informácie.¹ Správa pozostáva z verbálnych a neverbálnych signálov, ktoré sa navzájom dopĺňujú. Oba druhy signálov sú v recipročnej interakcii: neverbálne signály modifikujú a môžu meniť obsah významu slovných vyjadrení, alebo zdôrazňovať ich význam.² Každý účastník sociálnej komunikácie má vlastnú komunikačnú kompetenciu. Komunikačná kompetencia jednotlivca je závislá na jeho vlastnej jazykovej úrovni a formuje ju aj prostredie a kultúra, v ktorej žije. Morris³ zastáva názor, že sociálna komunikácia je snahou dosiahnuť podobnosť medzi interpretmi. Komunikant skrze komunikačnú kompetenciu prispôbuje jazykový prejav „*vhodne a adekvátne konkrétnej situácii, v ktorej sa komunikácia realizuje. Zahŕňa nielen jazykové, ale aj sociálne a psychologické normy a hodnoty.*“⁴ Na základe tohto princípu je možné odpozorovať odlišnosť v sociálnej komunikácii napr. flegmatika a cholera. Kým prvý je v neverbálnej komunikácii striednejší a rezervovanejší, cholera komunikačná kompetencia bude omnoho bohatšia na expresívne výrazy mimiky a interpretácia bude sprevádzaná obvykle väčším počtom gest ako u flegmatika. Podobné rozdiely v komunikačnej kompetencii sa vyskytujú aj medzi príslušníkmi rozmanitých kultúr.

1.1 Verbálna komunikácia

Verbálna komunikácia sprostredkúva informácie ústnym spôsobom, pri ktorom dochádza k vyjadrovaniu myšlienok pomocou jazykového znaku. Podmienkou priebehu verbálnej komunikácie je zdieľanie spoločného jazykového kódu medzi komunikantmi. Kódom sa myslí jazyk komunikácie. „*Řeč je soustava znaků, jejichž primární funkci je sdělování, které se zakládá na konvenci forem a obsahu elementu řeči.*“⁵

¹ ŠKVARENINOVÁ, Oľga. *Rečová komunikácia*. 2. vyd. Bratislava: SPN, 2004, s. 7.

² ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 26.

³ Morris In: Černý, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 10.

⁴ BUZÁSSYOVÁ, Klára. **Sociolingvistická orientácia výskumnej úlohy Slovenčina v súčasnej komunikácii.** *Jazykovedný časopis*, roč. 40, 1989, s. 113.

⁵ ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 9.

1.2 Neverbálna komunikácia

Neverbálna komunikácia je sprievodným elementom komplexného procesu sociálnej komunikácie a súčasne formou prejavu ľudského jednotlivca. Presahuje sférami komunikácie a je prakticky všadeprítomná. „*Prostřednictvím neverbální komunikace si s druhými lidmi předáváme informace o tom, jak vnímáme sami sebe, jak svého partnera a o vlastních emocích, napětí a rozpoložení.*“⁶ Je teda nutné uvedomiť si jej významnú úlohu v procese dorozumievania. Pre ľudského jedinca je nepostrádateľnou súčasťou vystupovania, pretože predstavuje akýsi podporný článok v spôsobe vyjadrovania hovoriaceho. Neverbálna komunikácia je podstatná aj z pohľadu poslucháča – príjemcu komunikovanej správy, sprostredkovanej medzi hovorcom a poslucháčom. Poslucháč dokáže prostredníctvom sprievodných gest jednak konkrétnejšie posúdiť poslucháča a súčasne môže jednoduchšie analyzovať a dekodovať, teda pochopiť obsah správy, ktorú odosielateľ, t.j. hovorca vysiela.

Ľudské individuum veľakrát nevedome používa gestá bez toho, aby sa pri vlastnom prejave pozastavilo nad tým, akú správu vysielaajú, popri rečovom prejave, pre recipienta jeho neverbálne signály. „*Neverbální signály vysíláme většinou podvědomě a přijímáme je také podvědomě.*“⁷ Mnoho prvkov neverbálnej komunikácie, ktoré dopĺňajú prejav človeka pritom odhaľuje viac ako samotný obsah rečového prejavu. Niektorí poslucháči majú takisto tendenciu nevenovať pozornosť daným gestám, alebo ju dokonca podceňujú a pozornosť sústredia len na konkrétnu verbálnu komunikáciu. „*Řeč těla však prozradí mnohem více ze skutečných myšlenek a pocitů druhé osoby než mluvená řeč, protože je většinou řízena neuvědomovanou oblastí psychiky, nevědomím.*“⁸ Černý pripisuje dôležitosť neverbálnej komunikácii aj z toho dôvodu, že sa na ovplyvnení oponenta a formovaní jeho úsudku našej výpovede podieľa až 93%.⁹ V roku 1971 americký antropológ A. Mehrabian¹⁰ publikoval štúdiu, pod názvom „7%-38%-55% rule“, v ktorej predstavil pravidlo neverbálnej komunikácie. Jeho predstavy o komunikácii sú založené na podiele komunikačných nástrojov v komunikácii. Mehrabian prehlasuje, že hovorený jazyk, teda reč sa na komunikácii podieľa len 7%, hlas sa na komunikácii správy podieľa 38% a „reč tela“ má podiel na dorozumívaní

⁶ ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 40.

⁷ ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 40.

⁸ ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 12.

⁹ ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 17.

¹⁰ Mehrabian In: *Proxemic Communication*. Dostupné na:

<<http://freelanguage.org/learn-body-language/proxemic-communication>>, (Cit. 2011-02-18).

až 55%. Iné stanovisko zaujíma americký antropológ R. L. Birdwhistell¹¹, ktorý prezentuje teóriu, že mimojazykové prostriedky sprostredkujú 65-70% informácií.

Účastník rozhovoru mimoslovne interpretuje svoje pocity a názory, odkrýva mentálny stav v aktuálnom čase prebiehajúcej komunikácie. Je nutné zdôrazniť, že mimika a gestá, ktoré tvoria veľkú časť neverbálneho dorozumievania, najstručnejšie odrážajú myšlienkové operácie a pocitový stav prednášajúceho interpreta. Neverbálne signály sú väčšinou jasnejšie a vernejšie ako slová, ktoré môžu klamať. Černý¹² rozlišuje štyri formy účelu neverbálnej komunikácie:

1. napomáhanie reči;
2. nahrádzanie reči;
3. vyjadrenie osobných postojov;
4. vyjadrenie emócií.

1.1.1 Komunikačné nástroje neverbálnej komunikácie

Neverbálnu komunikáciu reprezentujú komunikačné nástroje, ktoré nemajú slovný základ. Petříková a Štěpánek¹³ rozlišujú osem aspektov neverbálnej komunikácie:

1. Extralingvistické prvky oznamovania, t.j. mimojazykové prvky verbálnej komunikácie – predstavujú komunikačné procesy prebiehajúce v rámci sociálnej komunikácie, ktoré však neobsahujú slovník daného jazyka. Patrí sem všetko, čo súvisí s časovou charakteristikou reči (rýchlosť slovnej produkcie, dĺžka momentov pauzy, rýchlosť odpovede na otázku, skákanie do reči, pomer dĺžok slovných prejavov oboch účastníkov rozhovoru), hlasovou dimenziou (dynamika, hlasitosť, tón hlasu, akcent a intonácia) a zvuky (pazvuky a nejazykové zvuky).
2. Mimika – zmeny mimických svalov, ktoré prebiehajú na ľudskej tvári (kontrakcia tvárových mimických svalov, napínanie pokožky a pohyby celej hlavy) a človek nimi vyjadruje priebeh myšlienok alebo vlastný duševný stav.

¹¹ Birdwhistell In: Škvareninová, Oľga. *Rečová komunikácia*. Bratislava: SPN, 2004, s. 11.

¹² ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 20.

¹³ Petříková a Štěpánek In: Černý, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 11-12.

3. Pohľady očí – slúžia na vyjadrenie vnútorných mentálnych pochodov a podporujú obsah slovnej výpovede, buď dĺžkou pohľadu, smerom pohľadu alebo žmurkaním očí.
4. Haptika – sféra neverbálnej komunikácie realizovaná dotykmi.
5. Gestika – sféra neverbálnej komunikácie, ktorej základným prostriedkom sú gestá, t.j. pohyby – najmä pohyby rukami (pažami a dlaňami), posunky sprevádzajúce rečnícky prejav. Gestám prikladáme konkrétny význam. Gestika je podoblasťou štúdia kineziky.
6. Kinezika – zahŕňa pohybovú stránku komunikácie; pozoruje pohyby tela interpreta v určitom priestore a čase ako špecifické signály.
7. Posturoológia – zahŕňa neverbálne prejavy komunikácie, ktorých základom je celkové usporiadanie tela interpreta a na rozdiel od väčšiny ostatných neverbálnych prostriedkov je nutné brať v úvahu aj priestorový kontext. Objektom skúmania sú jednotlivé pozície (pózy), t.j. polohy (postavenie, držanie) tela.
8. Proxemika – oblasť sociálnej komunikácie, v ktorej je skúmaný priestor interpreta a jeho adaptabilita v priestore – ako človek využíva priestor a ako ho usporadúva z pohľadu vzdialenosti medzi účastníkmi sociálnej komunikácie.

1.1.2 Gestá

Gestá sú posunky, ktoré sprevádzajú slovné prejavy, alebo ich zastupujú. Zároveň sú nositeľmi informácií a sú predmetom štúdia oblasti sociálnej psychológie, nazývanej kinezika.¹⁴ Neverbálna komunikácia je staršou formou komunikácie než reč, a preto je význam gest v komunikačnom kanále nezameniteľný. Gestá často prezrádzajú viac, ako komunikovaná slovná správa.

¹⁴ ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 64.

2 FAKTORY ČÍNSKEJ KOMUNIKÁCIE

Rozumieť čínskemu spôsobu zmýšľania a náležite naň reagovať je pre človeka západnej kultúry zložitý proces. Čínske povahové črty a s nimi súvisiace normy správania sú vo veľkej miere späté s tradičnými hodnotami a kultúrou, ktorá Čínu formovala už niekoľko storočí. Cudziniec vníma Číňanov ako neexpresívnych ľudských jedincov, ktorí pôsobia vlažným až odmeraným dojmom. Aspekty takéhoto chovania však treba hľadať v ich osobitej kultúre, ktorá má na komunikáciu významný vplyv.

Číňania majú tendenciu jednať neurčito a svojimi dvojzmyselnými stanoviskami môžu doviest' našinca do frustrujúcej situácie, ako ďalej reagovať a chápať komplexný obsah výpovede čínskeho oponenta. Za každých okolností sa snažia udržať rezervovaný a zmierlivý prístup. Človeku pochádzajúcemu z prostredia západných kultúr sa môže zdať čínska neverbálna výrazová expresivita ako nedostačujúca, v dôsledku čoho mu bráni celistvejšie pochopiť obsah výpovede. V skutočnosti sa však čínska komunikácia v mnohom opiera o výrazové prejavy tváre, správy komunikované očným kontaktom a iné neverbálne signály.¹⁵ Plynulému priebehu komunikácie však bráni charakteristický rys čínskeho štýlu komunikácie, ktorým je až akási opatrnosť nedávať navonok viac informácií, ako je treba. Zhang a Baker¹⁶ usudzujú, že je to ovplyvnené čínskym symbolickým myslením, podľa ktorého postupujú aj pri jednaní tak, že sa ho snažia udržať pragmatické a nepriamočiare. Podobne sa to prejavuje aj pri obchodných rokovaniach, kde namiesto prerokúvania jednotlivých bodov, skáču súčasne od jedného k druhému v rôznom poradí. Otvorené známky nesúhlasu, ak nejaké sú, nie sú zďaleka tak badateľné ako v našej kultúre. Ľudia, ktorí nevedia pri nezhode v komunikácii ovládať vlastné emócie, nadmerne argumentujú a situáciu stupňujú do konfliktu, sú považovaní za nevzdelaných alebo ľudí nižšieho spoločenského statusu.¹⁷ Číňania sa uvedomelo bránia prejavom určitej námietky, alebo odporu, pretože to považujú za nemiestny náznak arogancie. V náväznosti na koncepciu straty tváre, mien-c' by totiž príznaky nesúhlasu mohli zapríčiniť stratu tváre jednak oponenta, s ktorým Číňan komunikuje, alebo dokonca spôsobiť stratu tváre celej skupiny. Číňania takmer nikdy

¹⁵ Engholm, C. *Doing business in Asia's booming "China Triangle"* In: Shapiro, Marsha E: **Asian Culture Brief: China**. Dostupné na: <<http://www.ntac.hawaii.edu/downloads/products/briefs/culture/pdf/ACB-Vol2-Iss2-China.pdf>>, (Cit. 2011-02-20).

¹⁶ Zhang, Haihua, Baker Geoffrey. *Think Like Chinese*. Sydney: The Federation Press, 2008, s. 85.

¹⁷ Chinese Nonverbal Communication. Dostupné na: <<http://www.culture-4-travel.com/nonverbal-communication.html>>, (Cit. 2011-02-20).

neposkytnú priamočiaru výpoveď nesúhlasu. Otvorená zamietavá odpoveď je v nesúlade s koncepciou mien-c', ktorá je v súčasnom ponímaní všadeprítomná.

2.1 Kolektivismus

Pri komunikácii s Číňanom pomáha, keď človeka vnímame ako článok väčšieho spoločenstva a nepristupujeme k nemu ako ku individuálnemu jedincovi. Správanie Číňanov je formované záujmami kolektívu, zatiaľ čo záujmy jednotlivca sú potlačované. Bucknall¹⁸ píše, že v čínskych očiach je členstvo v skupine vnímané ako zdroj sily a spokojnosti. Vzťah ku kolektívnej kultúre sa odráža v čínskom neistom postoji pri odpovediach na určité otázky, keď by človek následkom nesprávnej odpovede mohol ohroziť záujmy kolektívu. Účasť na formovaní skupiny a snaha o jej ochranu sa javí aj v tolerancii humoru a kritiky.¹⁹ Preto je tolerancia vtipov, týkajúcich sa napr. čínskej politiky, veľmi obmedzená.

2.2 Konfucionizmus

Jedným z faktorov, ktorý sa významne dotýka sociálnej komunikácie v čínskom prostredí a ovplyvňuje náladu a podobu komunikácie je filozofia konfucionizmu. Dlhé storočia sa Číňania riadia tradičným učením, podľa ktorého by dokonalý človek mal byť skromným. Snaha zachovať zdržanlivý a skromný postoj sa odráža aj v ústnom prejave Číňana, pri ktorom sa snaží byť čo najrezervovanejší a eliminuje použitie neverbálnej komunikácie. Existuje ľudové príslovie, ktoré odráža toto učenie: „xīnù bùxíng yú sè“ (息怒不形于色)²⁰, čo v prenesenom význame znamená, že človek by na svojej tvári nikdy nemal odhaliť svoje pravé pocity. Číňania sa v súlade s týmto učením usilujú o rezervovaný prístup, keď skutočná tvár ostáva známa len im samotným.

Konfucius zaviedol pojem „nadradený človek“²¹, ktorý je stelesnením ôsmych tradičných cností 忠 chung (zhōng – lojalita), 孝 xiao (xiào – synovská úcta a oddanosť), 仁 rén (rén – ľudskosť, humanita, láskavosť), 爱 ai (ài – láska), 信 xìn (xìn – dôvera), 义 yì (yì – spravodlivosť), 和 hé (hé – harmónia) a 平 píng (píng – mier). Konanie nadradeného

¹⁸ BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 13.

¹⁹ BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 14.

²⁰ Zhang, Haihua, Baker Geoffrey. *Think Like Chinese*. Sydney: The Federation Press, 2008, s. 88.

²¹ SELIGMAN, Scott D. *Čínská obchodní etiketa: Průvodce protokolem, společenským chováním a kulturou v Číne*. Brno: BB/art, 2007, s. 67.

človeka charakterizuje skromnosť a veľkorysosť, v komunikácii sa vyhýba konfrontáciám. Je človekom kompromisu a zmierlivého postoja.

Myšlienky konfucionizmu boli od polovice šesťdesiatych rokov do sedemdesiatych rokov 20. storočia pod vplyvom kultúrnej revolúcie znehodnotené, pretože boli považované za signály kontrarevolúcie. V Číne sa však vracia ku konfuciánskym hodnotám, na čom má zásluhy aj čínska vláda, ktorá od začiatku osemdesiatych rokov uskutočnila kampane, ktorých cieľom bol návrat ku normám slušného správania a konfuciánskym mravom.²²

2.3 Mien-c' a pojem strata tváre

Ďalším kultúrnym faktorom je koncept 面子 mien-c' / miànzi, čínsky výraz pre slovo tvár. Zhai²³ definuje mien-c' ako obraz, ktorý o sebe človek vysiela do mysle druhých ľudí a tento obraz je formovaný správaním a komunikačným výrazom človeka. Keďže Číňanom veľmi záleží na tom, v akom svetle sa javia svojmu okoliu, dávajú osobitnú pozornosť vlastnému správaniu. Veľmi jednoduché je o tvár prísť, alebo spôsobiť stratu tváre niekoho ďalšieho. Ten, kto o tvár prichádza, stráca úctu ostatných podobne ako ten, ktorý spôsobuje stratu tváre niekomu inému. Číňania sa v nepríjemných situáciách často smejú, lebo nevedia ako reagovať, čím predchádzajú strate tváre. Úsmev ako prostriedok na zachovanie tváre je využívaný aj v okamihoch, keď je Číňan konfrontovaný chúlостivými otázkami, alebo keď váha, ako reagovať, usmieva sa, alebo mlčí. Stratu tváre si možno privodiť okázalým a povýšeneckým chovaním.²⁴

2.4 Koncept priazne a prospechu

Formovanie vzťahov je ovplyvnené v Číne vyhlídkou výhod. Vzťahy sú často účelovo vytvárané, v návaznosti na čo sa od každého konkrétneho vzťahu očakáva prospech. V rámci fungovania vzťahov je dôležitá sebadisciplína a reciprocita.²⁵ Každé nevrelé a agresívne chovanie človeka sa mu vracia bumerangom. Číňania sa držia normy, podľa ktorej je dobro odmenené dobrým a naopak na zlo sa odpovedá zlom.

²² SELIGMAN, Scott D. *Čínská obchodní etiketa: Průvodce protokolem, společenským chováním a kulturou v Číne*. Brno: BB/art, 2007, s. 67.

²³ HU, Biliang. *Informal institutions and rural development in China*. Taylor & Francis e-Library, 2007, s. 61.

²⁴ SELIGMAN, Scott D. *Čínská obchodní etiketa: Průvodce protokolem, společenským chováním a kulturou v Číne*. Brno: BB/art, 2007, s. 68.

²⁵ HU, Biliang. *Informal institutions and rural development in China*. Taylor & Francis e-Library, 2007, s. 61.

2.5 Koncept Čínskeho symbolického myslenia

Jedným z činiteľov, ktorý formuje podobu čínskej komunikácie je koncept Čínskeho symbolického myslenia²⁶. Podľa Číňanov podmienka ideálneho sveta je splnená, ak je spoločnosť harmonická a mierumilovná a každý člen spoločnosti v nej nachádza zdroj uspokojenia medzi ostatnými, pričom žije v súlade s prírodou. Na harmónii spoločnosti by sa však každý jedinec mal zúčastňovať svojím láskavým a poslušným chovaním, a snahou kolektívne si pomáhať.

2.6 Vplyv budhizmu

Budhizmus, nábožensko-filozofický systém má svoje opodstatnenie aj v čínskej komunikácii. Filozofia budhizmu vychádza z učenia, že človek žije v utrpení, ktoré končí až smrťou, keď nastane aj uvoľnenie emócií. Budhizmus predpisuje meditáciu, ktorá sa uskutočňuje aj správnymi formami správania. Medzi tie patrí potláčanie náznakov zlosti, čisté a poslušné chovanie. Budhizmus považuje neemocionálne konanie ako jeden z najideálnejších prístupov ako skončiť fázu utrpenia. Dosiagnúť stav uvoľnenia sa dá len vtedy, ak človek zakrýva vlastné emócie.²⁷

2.7 Vnímanie cudzincov

Väčšina čínskeho obyvateľstva si za uplynulé dekády zvykla na veľký prílev turistov a cudzincov žijúcich v Číne. V pevninskej Číne, na Taiwane a v Hongkongu sa nachádza veľa spoločností so zahraničnou účasťou, ktorých domovské centrály vysielajú do Číny svojich manažérov. Počet zahraničných študentov v Číne neustále narastá, a to sa vďaka snubne rozvíjajúcim bilaterálnym vzťahom týka najmä študentov z Afriky, Pakistanu, Indie a Latinskej Ameriky. V Číne žije aj nemalý počet zahraničných výskumníkov a pedagógov. Čína venuje pozornosť výučbe anglického jazyka, a preto hostí mnoho učiteľov, ktorých rodným jazykom je angličtina. Napriek tomu sa nájde určitá časť čínskeho obyvateľstva, ktorá si ešte nezvykla na prítomnosť cudzincov, alebo ju vníma nevrelo. So zdráhavým postojom voči cudzincom sa stretávame skôr vo vidieckych oblastiach pevninskej Číny a západnej Číne. No nejde ani tak o nedôveru, ale skôr o ostýchavosť Číňanov, ktorí na cudzincov nie sú

²⁶ ZHANG, Haihua, BAKER Geoffrey. *Think Like Chinese*. Sydney: The Federation Press, 2008, s. 87.

²⁷ ZHANG, Haihua, BAKER Geoffrey. *Think Like Chinese*. Sydney: The Federation Press, 2008, s. 87.

zvyknutí, lebo do kontaktu s nimi prichádzajú oveľa menej ako vo veľkomestách a turisticky navštevovaných miestach. Vo svete v minulosti koloval predsudok, že Číňania sú voči cudzincom zaujatí a posudzujú ich ako votrelcov, a aj preto sa svetu neotvárali. Bucknall²⁸ uvádza, že Číňania vnímajú cudzincov ako barbarov, ktorí robia zvláštne veci. Avšak dodáva, že berú do úvahy, že sa správame inak, a preto sú ochotní tolerovať naše omyly. Správanie Číňanov k cudzincom je väčšinou veľmi srdečné, Číňania sú k cudzincom milí a štedrí. Mnoho Číňanov s obľubou cudzincov pozoruje. Niekedy sú príslušníci iných kultúr vystavení okázalým zízajúcim pohľadom, ktoré sú v našej kultúre prijímané s pohoršením. U Číňanov však nejde o žiadny prejav agresie, ale ich nadšenie pozorovať pramení v zaujatosti a obdive odlišného vzhladu cudzincov.

2.8 Kultúrne rozdiely v komunikácii Číňanov

Bucknall²⁹ rozpoznáva v komunikácii Číňanov regionálne rozdiely.

- Severní Číňania sú zvyčajne rezervovanejší ako južní;
- Severní Číňania pochádzajúci z Pekingu a okolia sú južnými Číňanmi vnímaní ako chladní a rezervovaní ľudia, osoby s flegmatickým až stoickým postojom.
- Číňania z provincie Chu-nan a S'-čchuan sú Číňanmi ostatných regiónov vnímaní ako výbušní ľudia, ktorí len s ťažkosťami nachádzajú harmóniu. Za zdroj príčiny ich prchkého temperamentu je považovaná pikantná strava.
- Obyvateľstvo, ktoré pochádza z prostredia Šanghaja, je ostatnými Číňanmi podozrievané z nedôveryhodnosti a prefíkanosti.
- Južní Číňania, predovšetkým Číňania provincie Kuang-tung sú posudzovaní ako najmenej civilizovaní. Severní Číňania ich vnímajú ako búrlivých a hlučných, len málo odlišných od barbarov.

Tieto špecifické rozdiely samozrejme nemožno posudzovať ako výlučný manuál k pochopeniu myslenia a chovania každého čínskeho jednotlivca, ale dajú sa na jeho základe reflektovať aspoň bežné regionálne rozdiely v komunikácii.

²⁸ BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 61.

²⁹ BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 27.

3 ČÍNSKE GESTÁ

V sfére čínskej neverbálnej komunikácie sa odráža snaha o harmóniu a rezervovanosť. Čínske jednanie však nemožno definovať ako neexpresívne, pretože komunikácia sa spolieha na správy komunikované výrazovými prejavmi tváre, očným kontaktom, gestami, telesnými pohybovými prvkami a inými neverbálnymi signálmi. Očný kontakt ako výrazový prostriedok je dôležitý, ale v komunikácii sa neodporúča udržiavať dlhý vzájomný očný kontakt a uprednostňuje sa sklopený pohľad.

V čínskej komunikácii nájdeme mnoho idiosynkratických gest, zatiaľ čo adoptovaných gest je menej. Čínska neverbálna komunikácia je vo veľkej miere sprostredkovaná aj prostredníctvom vzájomne rozpoznávaných, univerzálnych gest, ktorých význam je globálny.

Vplyv čínskej snahy o súlad medzi komunikantmi sa prejavuje aj vo vnímaní uskutočňovaných gest, u ktorých je zrejmä snaha o decentný prejav. Tento jav je zreteľný najmä pri gestách poukazovania, keď sa snažia vyhýbať priamemu poukazovaniu použitím ukazováka. Na rozdiel od západných kultúr, kultúr temperamentných románskych a latinských národov, frekvencia posunkov je u Číňanov výrazne nižšia. Obecne platí fakt, že podobne ako v iných kultúrach, aj Číňan má tendenciu nadmerne gestikulovať v afekte, pri stave rozrušenia a agresie. S veľmi osobitou striedmosťou pri užívaní argumentačných gest v komunikácii sa stretávame u čínskych vedúcich predstaviteľov.³⁰ Pomerne ťažko čitateľné sú aj ich výrazové prejavy tváre.

Sociálnu komunikáciu v čínskej kultúre charakterizuje snaha zakrývať verejné prejavy hnevu, podráždenia, smútku, úzkosti, zmätku, odporu, či hnusu. Sue a Sue³¹ poukazujú na teóriu, že absencia resp. snaha o eliminovanie negatívnych výrazových prostriedkov vo vlastnej komunikácii, ako aj prejavov lásky, náklonnosti a šľastia, sú znakom vyspelosti a múdrosti, preto sa Číňania v rámci vlastného prejavu usilujú obmedziť takéto znaky emócií.

³⁰ **Intercultural Management China: Verbal and Non-verbal Communication.** 30.1. 2009. Dostupné na: <http://sonjaburkard.blogspot.com/2009/01/verbal-and-non-verbal-communication.html>, (Cit. 2011-03-16).

³¹ Sue a Sue In: SAMMOVAR, Larry A., PORTER, Richard E. a McDANIEL, Edwin R. *Communication Between Cultures*. Boston, MA: Wadsworth Publishing, 2010, s. 261.

3.1 Idiosynkratické gestá

Do tejto podkapitoly som zaradila gestá, ktoré sú vlastné gestá čínskej kultúry. Patria sem jedinečné gestá, ktoré sú topické len pre čínsku kultúru. Okrem toho som sem zaradila súčasné gestá, ktoré sú síce globálne, ale v Číne majú odlišný význam, a neboli z cudzích kultúr prevzaté. Gestá som sa v závislosti na tom, či sú dnes používané, alebo nie, ďalej rozhodla rozdeliť do podkapitol na súdobé čínske idiosynkratické gestá a mŕtve čínske idiosynkratické gestá.

3.1.1 Súdobé čínske idiosynkratické gestá

V tomto pododdielke rozoznávam gestá do štyroch hlavných skupín podľa významu správy, ktorú komunikujú, na pozitívne, neutrálne a negatívne a osobitnú skupinu tvoria číselné gestá.

3.1.1.1 Súdobé čínske pozitívne idiosynkratické gestá

Z celkového hľadiska pozitívne gestá v Číne dominujú nad negatívnymi, čo vychádza z koncepcie slušného správania a snahy o nenásilnú komunikáciu. Do pozitívnych gest som začlenila viac druhov gest s kladným významom, vrátane gest signalizujúcich pozdravy; gest signalizujúcich vďačnosť, gest signalizujúcich súhlas, gest pochvaly, zdvorilostných gest, či gest spokojnosti atď.

Gestá signalizujúce pozdravy

Pozdravy sú v Číne sprevádzané gestami, ktoré sa navzájom odlišujú v závislosti na tom, komu je pozdrav smerovaný. Popri adoptovanom geste stisku ruky Číňania majú viacero druhov vlastných gest, s ktorými spájajú pozdrav.

Obecný pozdrav – na rozdiel od českej a slovenskej kultúry, kde je obvyklé mávanie rukou zľava doprava chápané ako pozdrav, v Číne sa tento pozdrav nepoužíva, pretože rovnaké gesto symbolizuje nesúhlas. Obvykle sa čínsky pozdrav vykoná zodvihnutím otvorenej dlane pred seba smerom ku človeku, ktorého zdravíme (scéna YD 1, video YD 1). Ďalším možným spôsobom je pozdraviť známeho okoloidúceho pohybom hlavy formou pritakania. Pri odchode sa užíva pozdrav, pri ktorom osoba máva rytmickým tancom prstov (scéna FCH 1, video FCH 1).

Obr. 3 – 1 Obecný pozdrav

Zdvorilostný pozdrav (smerovaný k autorite) – konvenčný zdvorilostný pozdrav sprevádza poklona, ktorá je naznačená miernym ohnutím tela vpred a smerovaním hlavy k zemi. Úctivá mierna poklona zvyčajne sprevádza oficiálne privítanie hosťa, alebo obchodného partnera. Podriadení či asistenti čínskeho obchodného riaditeľa vítajú takýmto štýlom obchodného klienta, partnera alebo oficiálneho hosťa svojho riaditeľa. S poklonou v čínskom prostredí je možné stretnúť sa aj pri vchode do obchodov alebo pri príchode na recepcie, do divadla, kde uvádzači vítajú hostí miernou poklonou. Na akademickej pôde sa touto formou zdravia študenti v Číne profesorom, na znak prejavu úcty voči autorite. Podobne sa zdraví mladý muž, keď vyjadruje rešpekt voči staršiemu pánovi.³² Ďalším typickým prostredím zdvorilostného pozdravu je paluba lietadla čínskych aerolinií, na ktorej letušky vítajú pasažierov miernou poklonou (scéna FCH 2, video FCH 2).

Obr. 3 – 2 Zdvorilostný pozdrav

Pozdrav publika – na obchodných jednaniach, konferenciách, kultúrnych a iných spoločenských udalostiach hosťa, prípadne vyššiu autoritu, alebo predstaviteľa z politických

³² MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-16).

kruhov publikum víta a zdraví mohutným pozitívnym potleskom. Host' zvyčajne potlesk opätuje zároveň s publikom, čím dá najavo svoju vďaku za uvítanie.³³ Opätovať potlesk však nie je zvykom v Hongkongu, na Taiwane a v Singapore.³⁴

Pozdrav autority Ľudu – gesto pozdravu naznačené zodvihnutím pravej paže a otvorenej dlane smerujúcej k davu. Takto sa pôvodne zdravil Mao Ce-tung v období Kultúrnej revolúcie. Dané gesto pozdravu je aj súčasťou neverbálnej komunikácie dnešných čínskych politických lídrov.

Obr. 3 – 3 Pozdrav premiéra Wen Ľia-paa

Zdroj: http://www.chinadaily.com.cn/business/2009-11/09/content_8930814.htm

(Cit. 2011-03-16)

Gesto pri lúčení – v Číne sa pri odchode dlho nelúči. Lúčenie, ktoré predchádza odchodu, je spravidla stručné, zaobchádza sa bez emocionálnych telesných dotykov, ako sú objatie alebo bozky, dokonca aj pokiaľ ide o lúčenie na dlhšiu dobu. Pre Číňanov je pri odchode zdvorilé ukloniť sa v rýchlosti prítomným ľuďom, ktorých opúšťajú, alebo pri pozdrave na rozlúčku mierne skloniť hlavu.³⁵ Zväčša sa však odchod, či rozlúčka po spoločnej večeri alebo obede, zaobíde bez zdvorilostných úklonov a len sa stroho poďakuje a človek odchádza.

³³ BROWN, Ju a BROWN, John. *China, Japan, Korea: Culture and Customs*. North Charleston, SC: BookSurge, LLC, 2006, s. 55.

³⁴ SELIGMAN, Scott D. *Čínská obchodní etiketa: Průvodce protokolem, společenským chováním a kulturou v Číne*. Brno: BB/art, 2007, s. 91.

³⁵ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>, (Cit. 2011-03-16).

Gestá signalizujúce vd'ačnosť

V Číne existuje päť hlavných typov gest symbolizujúcich vd'aku. Slová vd'aky Číňania často sprevádzajú miernym sklonením hlavy (scéna YD 2, video YD 2). Rozšírené je gesto vd'ačnosti naznačené zovretím pästi. Osobitným druhom vd'aky je gesto, ktoré je súčasťou etikety pri stolovaní. Toto gesto sa v závislosti, či ide o južnú alebo severnú Čínu, odlišuje.

Gesto vd'ačnosti – úctivé gesto vd'aky Číňan naznačuje zovretými päťami, pričom pravou dlaňou obalí ľavú zovretú päť a tú pozdvihne do vzduchu, smerom ku vlastnému čelu. Gesto nevyžaduje, aby ho sprevádzal slovný prejav vd'aky, pretože každý gestu rozumie.

Obr. 3 – 4 Gesto vd'ačnosti

Gesto vd'ačnosti v období festivalov – druhým typom gesta signalizujúcim vd'ačnosť je gesto, ktoré je prítomné v období čínskych festivalov. Festivalové gesto vd'aky má podobný vizuálny efekt, pravá dlaň obopne ľavú zovretú päť, avšak v tomto prípade jedinec robí gesto pred svojou hrud'ou. Gesto býva často súčasťou prianí a pohľadníc v období festivalov a ľudia naň reagujú pozitívne, pretože je zároveň symbolom priania šťastia, hojnosti a bohatstva.³⁶

Obr. 3 – 5 Gesto vd'ačnosti v období festivalov

³⁶ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-16).

Gesto vd'ačnosti „Ďakujem, že ste ma obslúžili“ v pevninskej južnej Číne a v Hongkongu – zdvorilostné gesto vd'aky robí čínsky hosť v reštaurácii alebo čajovni, a vynecháva pritom slovný prejav vd'aky. Gesto je dôležité najmä na verejných miestach, pokiaľ Číňania stolujú so spolupracovníkmi či nadriadenými z pracoviska. Pri servírovaní čaju je slušné poďakovať obsluhujúcemu tak, že články ukazováka a prostredníka ohne do mierneho oblúku, akoby naznačoval klepetá kraba a párkrát nimi zaklepe o povrch stola. Gesto bolo spočiatku obyčajou kantonského obyvateľstva, ale z južnej Číny sa rozšírilo v posledných desaťročiach 20. storočia do celého územia Číny. Zvyk pramení z legendy o cisárovi Čchien-lungovi³⁷, ktorý s obľubou cestoval do oblastí južnej Číny, aby mal sám možnosť priamo spoznať životnú úroveň svojho obyvateľstva. Aby sa vyhol podozreniu, že nie je obyčajným človekom z ľudu, zakrýval svoju identitu tým, že spolu so služobníkmi, ktorí ho na cestách sprevádzali, boli odetí ako obyčajní ľudia. Počas jednej večere na cestách cisár Čchien-lung prekvapil svojich služobníkov tým, že namiesto toho, aby sa nechal obslúžiť, on sám im servíroval čaj pri večeri. Služobníci ostali zaskočení, pretože v priestoroch cisárskeho paláca by mu hneď poďakovali gestom poklony, kchou-tchou. V tomto prípade by však zradili jeho dôveru, pretože by spôsobili prezradenie cisárovej identity. V komplikovanej situácii napadlo jedného zo služobníkov napokon riešenie, ako cisára neprezradiť, ale zároveň mu prejaviť úctivú vd'aku s pomocou zohnutia článkov prostredníka a ukazováka, ktoré v danom kontexte symbolicky zastúpili pokľaknuté kolena.³⁸

Obr. 3 – 6 Gesto vd'aky za čaj v pevninskej južnej Číne a v Hongkongu

³⁷ Qiánlōngdì (乾隆帝), 1711-1799, štvrtý cisár mandžuskej dynastie Čching, ktorý v rokoch 1735-1796 vládol nad Čínou.

³⁸ YUAN, Haiwang. *The Magic Lotus Lantern and Other Tales from the Han Chinese*. Westport, CT: Libraries Unlimited, 2006, s.18-19.

Gesto vd'ačnosti „Ďakujem, že ste ma obslúžili“ v severnej Číne – severočínske gesto vd'aky host'a za čaj, ktorý mu je servírovaný, je od juhočínskeho štýlu odlišný. V severnej Číne má gesto obdobnú formu gesta „ok“, s tým rozdielom, že palcom a ukazovákom utvorené oko smeruje končekmi prstov, ktorými sa zaklope o povrch stola.

Gesto 3 – 7 Gesto vd'aky za čaj v severnej Číne

Gestá pochvaly

Otvorené výpovede chvály nie sú v Číne časté. Číňania majú vo zvyku zmenšovať význam vlastnej šikovnosti a na kompliment reagujú štýlom popierania, aj keď je kompliment opodstatnený. Takže často aj pri pochvale výkonu, chutného jedla, oblečenia, pôvabu ženy, zareagujú „ale kdeže, to nestojí za reč, to vôbec nie je dobré.“ Verbálne sprostredkovanie pochvaly ako by nemalo váhu, avšak Číňania majú na vyjadrenie poklony a chvály osobitné neverbálne gestá.

Potlesk – gesto potlesku má pozitívny náboj. Môže mať viacero významov. Potleskom sa v Číne víta, ďakuje na privítanie, ale podobne ako u nás, potlesk je aj gesto signalizujúce pochvalu a uznanie výkonu. Čínsky potlesk sa líši od nášho tým, že je decentnejší, a dlane smerujú horizontálne k zemi.

Gesto pochvaly a uznania – popri potlesku a adoptovanému gestu „palec hore“, sa v Číne vyjadruje poklona za úspešný výkon a pochvala gestom, pri ktorom sa prstami poťahuje špička ušného lalôčika.³⁹ Gestom Číňan dáva najavo, že niečo považuje za excelentné, výborné.

³⁹ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-03-16).

Obr. 3 – 8 Gesto pochvaly a uznania

Zdvorilostné gestá

Bucknall⁴⁰ prehlasuje, že Číňania sa nikdy neuklňajú a japonský štýl zdvorilosti podporovanej úklonmi považujú za nezmyselné falošné predvádzanie slušnosti. Tento úsudok by som však brala s rezervou, keďže dnes sa úcta v Číne v niektorých oblastiach a v určitých vzťahoch dokazuje aj signálom úklonu. Síce zdĺhavé poklony typu kchou-tchou sú už prežitkom, poklona však sprevádza sociálnu komunikáciu s autoritami v menšej miere naďalej. Do skupiny zdvorilostných gest radíme gestá úcty voči starším, zdvorilostné gestá správnej spoločenskej etikety.

Kchou-tchou, kòutóu (叩头) – z praktického hľadiska radíme kchou-tchou ku vymretým gestám. V súčasnosti je jeho využitie naozaj zriedkavé a len symbolické. Táto poklona ostáva v Číne ale predsa sčasti prítomná v čínskom tradičnom hereckom predstavení, kde gesto vykonávajú herci. Školy čínskych bojových umení zase od žiakov vyžadujú praktizovanie kchou-tchou ako prejav úcty voči učiteľovi.

Poklona – súčasťou zdvorilostných pozdravov, obvykle smerovaných k autorite, je poklona. Číňania poklonu využívajú aj v prípadoch, keď vyslovujú ospravedlnenie, alebo ďakujú (scéna YD 2, video YD 2). Žobráci v Číne prosia zväčša poklonou a nastavujú dlane na prijatie peňažného daru (video č. 1). Rituálny úklon vykonáva nevesta počas tradičného svadobného obradu, keď sa klania rodičom a predkom rodu.⁴¹

Zdvorilostné gesto pri otváraní dverí – pri vstupovaní do budov, pri prichádzaní ku dverám je zdvorilé, ak človek zastane a nechá vstúpiť ako prvého človeka, s ktorým prichádza. Je slušné ostať pozadu a nasledovať za partnerom. Číňania toto gesto zdvorilosti

⁴⁰ BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 26.

⁴¹ SHAUGHNESSY, Edward L., ed. *Čína: Krajina nebeského draka*. Bratislava: Ikar, 2001, s. 57.

robia bez ohľadu na to, či poznajú toho, kto prechádza s nimi.⁴² Ku takémuto pozornému správaniu pri dverách ich vedie koncept straty tváre, teda sa snažia získať tvár pred tým druhým, aby ukázali, že sú v spoločenskom rebríčku na vyššom postavení, ako niekto, komu dávajú prednosť.

Zdvorilostné odovzdávanie a prijímanie predmetov – predmety by mali byť odovzdávané obomi rukami, a to platí recipročne aj pre príjemcu. V styku medzi priateľmi alebo osobami, ktoré sa poznajú sa však predmety podávajú jednou rukou (scéna FCH 4, video FCH 4).

Obr. 3 – 9 Výmena predmetu medzi priateľmi

Zdvorilostná výmena je dôležitá najmä pri odovzdávaní a prijímaní darov, na úradoch a v obchodoch pri preberaní lístkov, šekov, účteniek a peňazí (scény a videá FCH 2, YD 2, YD 3). Zdvorilostné podávanie predmetov je obzvlášť dôležité pri kontakte so staršími Číňanmi, ktorým sa prejavuje úcta. Číňan je v súčasnosti oboznámený s určitými kultúrnymi odlišnosťami cudzích kultúr a preto nevníma podanie predmetu jednou rukou u cudzinca ako urážku. Je však pravda, že Číňanov si týmto gestom získame a prikloníme na vlastnú stranu.

⁴² BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 44.

Obr. 3 – 10 Platba peňazí

Obr. 3 – 11 Výmena lístka

Obr. 3 – 12 Výmena predmetu medzi neznámymi

Gesto taktného smiechu – mnoho čínskych žien sa pri smiechu snaží zakryť úškrny smiechu, a preto si zakrývajú ústa dlaňami (scéna FCH 5, video FCH 5). V tradičnej Číne bola žena, ktorá sa smiala príliš nahlas, alebo si nechávala ústa pri smiechu odkryté, považovaná za neodetú a zle vychovanú.⁴³ V snahe neupútať pozornosť nevhodným správaním a zachovávať istý spoločenský kódex, toto gesto užívajú aj čínski muži. Skryvaný smiech ostáva v Číne, napriek občasným otvoreným prejavom smiechu najrozšírenejším trendom.

Zdvorilostné gestá z úcty k starším – pokiaľ v západných kultúrach sú starší ľudia dnes nedoceňovaní a niekedy sa zabúda na ich hodnotu, v Číne je starším ľudom a dôchodcom dôležité vzdávať rešpekt a preukazovať úctu. Deti sú vedené od mala k výchove, ktorá podporuje podriadenosť voči staršej generácii a akceptovanie jej vážnosti. Hays⁴⁴ vymenúva viacero predpisov správania, ktorými mladší Číňania dokazujú rešpekt

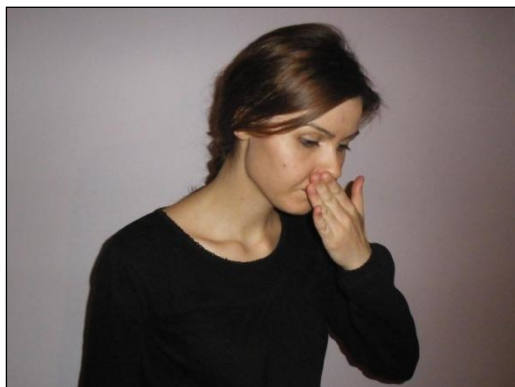
⁴³ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-03-17).

⁴⁴ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-03-17).

starším. Pri predstavovaní väčšej skupiny je poradie určované od najstarších po najmladších. V rozhovoroch sa dáva prednosť starším, mladší sa dostávajú k slovu neskôr. Ľuďom staršej generácie je vhodné podávať predmety oboma rukami. Občas sa pri vstupe staršieho Číňana do miestnosti vstáva. Mladší Číňania by mali v miestnosti počkať, kým zaujmú miesto starší a až potom prichádza rad usadiť sa na nich. Pri odchode z miestnosti, alebo pri spoločnom vstupe do miestnosti, mladší Číňania by mali vojsť/vyjst' ako prví, a podržať dvere starším. Pri preprave hromadnými verejnými dopravnými prostriedkami, podobne ako je to zaužívané v našej kultúre, mladší pasažier ponúka ako gesto úcty sedadlo staršiemu. Je však otázne, či takáto úcta funguje aj voči čínskym tehotným ženám, keďže sme zažili situácie preplnených autobusov, kde nebola vôľa žene sedadlo ponúknuť. Mohlo však ísť o výnimočný prípad nezdvorilosti.

Gestá spokojnosti

Gesto spokojnosti samého so sebou – v Číne sa toto gesto vzťahuje prevažne na ženskú populáciu. Ženy sa v momente spokojnosti dotýkajú končekmi prstov jednej ruky špičky nosa. Pre čínsku kultúru je typické, že ženy by mali byť vo svojom prejave aj sociálnej komunikácii striedmejšie.⁴⁵ Preto žena, ktorá je so sebou v určitých chvíľach spokojná a nepraje si, aby to ostatní vedeli, sa diskretné dotkne prstami špičky vlastného nosa. Pre čínske ženy je to spôsob, ako byť diskretná a zachovať dekorum.

Obr. 3 – 13 Gesto vlastnej spokojnosti

⁴⁵ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-17).

Gesto osobného víťazstva – pri signalizovaní vlastného víťazstva sa Číňan ukazovák dotýka vlastného nosa. Takto svoju radosť z výhry vyjadrujú napríklad čínski športovci.

Obr. 3 – 14 Gesto osobného víťazstva

Gesto spokojnosti a nasýtenosti – pre Číňanov je po konzumácii jedla príznačná auto masáž vlastného brucha, v oblasti žalúdka. Na uliciach je v popoludňajších hodinách po obede a vo večerných hodinách pomerne často možné vidieť v okoloidúcom dave fanúšikov tohto gesta (video č. 2). Svoju spokojnosť dávajú najavo hlavne čínski muži, a aj keď našincovi môže pripadať hladkanie brucha trochu úchylné, netreba za tým hľadať žiadne prejavy obscénosti. Pre Číňanov to je s najväčšou pravdepodobnosťou znak nasýtenosti a krúžením dlane po vlastnom bruchu si zrejme len dopomáhajú urýchliť proces trávenia. Ju a John Brown⁴⁶ píše, že Číňania a Kórejci si zľahka poklepkávajú vlastný žalúdok po jedle, keď chcú vyjadriť správu „Som plný.“

Ostatné súdobé čínske pozitívne idiosynkratické gestá

Neformálne gesto súhlasu – popri univerzálnom obecnom geste akceptácie a súhlasu naznačeným kývnutím hlavy zhora nadol, rozpoznávanom medzi odlišnými kultúrami, Číňania používajú ďalšiu neverbálnu formu súhlasu. Pokiaľ sa schýľuje k vzájomnej dohode, v neformálnej atmosfére Číňan aplikuje gesto súhlasu, ktoré je zároveň nositeľom priania, aby spoločná dohoda vydržala medzi oboma komunikujúcimi čo najdlhšie.⁴⁷ Toto čínske gesto sa ukazuje za pomoci vzájomne do seba zaklieštených

⁴⁶ BROWN, Ju a BROWN, John. *China, Japan, Korea: Culture and Customs*. North Charleston, SC: BookSurge, LLC, 2006, s. 55.

⁴⁷ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-17).

malíčkov pred hrud'ou toho, kto prejavuje súhlas a dohodu, pričom ostatné prsty sú mierne zovreté do pästí, aj s mierne ohnutými palcami.

Obr. 3 – 15 Neformálne gesto súhlasu

Gestá solidarity – pozitívnym prejavom súdržnosti sú v Číne tri základné typy gest solidarity. Základným gestom spolupatričnosti je pevný križovaný stisk rúk smerujúci dohora, zhruba do úrovne hrudí dvojice, ktorá si ruky podáva. Uhladenejším gestom solidarity je vzájomný dotyk dlaní, pričom sa dlaň priamo vertikálne dotýka dlane druhého.⁴⁸ Posledným z trojice gest podporujúcich solidaritu je vztýčená ruka s uzavretou päšťou. Toto gesto je však považované za obscénne v Hongkongu a v niektorých častiach južnej Číny.⁴⁹

Obr. 3 – 16 Solidarita 1

Obr. 3 – 17 Solidarita 2

Obr. 3 – 18 Solidarita 3

Gesto vyjadrujúce sľub – slová prísľubu dopĺňa čínske gesto úprimného sľubu. Fakt, že Číňania niečo myslia vážne a sľubujú z úprimného srdca podčiarkujú tým, že svoju

⁴⁸ **Hand gestures to reflect solidarity.** 18.5.2008. Dostupné na:

<<http://torchrelay.beijing2008.cn/en/journey/hangzhou/news/n214367997.shtml>>, (Cit. 2011-03-17).

⁴⁹ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette.** 2008. Dostupné na:

<<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-03-17).

pravú dľaň prikladajú na hrud', zhruba do pozície vlastného srdca.⁵⁰ Rovnaké gesto má odlišný význam v Iraku, kde je vyjadrením vďaky.

Obr. 3 – 19 Gesto sľubu

Gesto náklonnosti a lásky – gesto sa vzťahuje najmä na čínske deti. Na rozdiel od našej kultúry, v ktorej je prípustné a zvyčajné pohladať malé dieťa po hlave, v Číne a vo viacerých krajinách Juhovýchodnej Ázie je kontakt našej dlane s hlavou dieťaťa alebo dospelého jedinca tabu. Namiesto toho sa ako prejav náklonnosti pohladí, alebo potľapká rameno toho, komu chceme náklonnosť vyjadriť. Ako prehrešok je dotyk hlavy vnímaný tým viac, pokiaľ sa jedná o hlavu dospelého Číňana. Hlava človeka je v Číne tradične považovaná za posvätnú časť ľudského tela. Antropologička a folkloristka Dresser⁵¹ uvádza, že mnohé ázijské národy veria, že v hlave sídli ľudská duša a niekde v časti predného mozgu sa nachádza samotné centrum duše. Číňania sa kvôli tomu obávajú akéhokoľvek kontaktu tejto časti tela s rukou kohosi cudzieho, lebo by im to mohlo ohroziť ich dušu.

3.1.1.2 Súdobé čínske neutrálne idiosynkratické gestá

V rámci tohto pododdielu sa nachádzajú gestá, ktorých demonštrácia nemá zo strany komunikanta na oponenta negatívny vplyv. Členíme sem neverbálne prejavy zaváhania, rozpačitosti, gestá privolávania, gesto vlastnej identifikácie a gestá poukazovania.

⁵⁰ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-17).

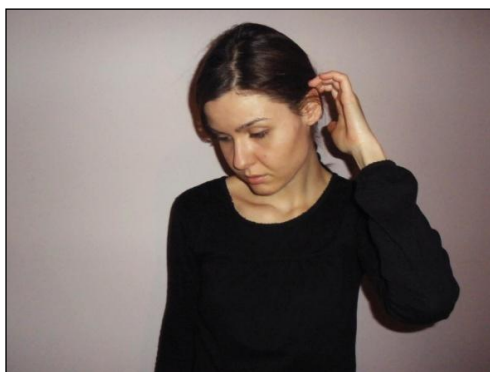
⁵¹ DRESSER, Norine In: SAMMOVAR, Larry A., PORTER, Richard E. a McDANIEL, Edwin R. *Communication Between Cultures*. Boston, MA: Wadsworth Publishing, 2010, s. 266.

Gesto premýšľania – posunok signalizovaný poklepávaním ukazováka o hlavu v oblasti klinovej kosti (scéna LCH 1, video LCH 1). Podobné gesto u nás môže konotovať význam, že to niekto nemá v hlave v poriadku.

Obr. 3 – 20 Gesto premýšľania

Gesto zaváhania – prehrabaním sa vlasoch za ľavým uchom rečník nevedome oznamuje zdráhanie alebo zaváhanie.⁵² Gesto je prítomné v momentoch, keď sa komunikant dostane do ťažkej situácie, z ktorej je ťažké vyklúčkovať, zložiť nájsť odpoveď a riešenie.

Obr. 3 – 21 Gesto zaváhania

Gesto neistoty a tápania – pokiaľ si Číňan nie je niečím istý v priebehu komunikácie, často jeho prejav sprevádza moment, v ktorom so zaťatými zubami vsakuje vzduch (scéna LCH 1, video LCH 1). Prostredníctvom tohto gesta sa snaží predĺžiť dobu premýšľania.

Gesto rozpačitosti naznačené úsmevom – Číňania sa v okamihoch, ktoré im nie sú príjemné, v smutných situáciách, alebo v stave rozpakov, keď nevedia ako zareagovať, usmievajú (scény a videá LCH 2, LCH 6). Pre Číňanov je to cesta, ako si zachovať tvár

⁵² MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-18).

a pritom nevyrieť niečo nevhodné. Číňania takto môžu reagovať na chúlостivé otázky, na ktoré nie sú zvyknutí.

Kývanie signalizujúce privolanie – mávanie ako gesto slúžiace na privolanie je odlišného charakteru, aké poznáme v našom prostredí. Číňan pri privolávaní nikdy nepoužíva ukazovák. Ak chce na niekoho privolať, máva tak, že ruku pozdvihne do vzduchu smerom ku človeku, na ktorého apeluje, ale prstami smeruje k zemi a naznačuje nimi pohyb smerujúci k sebe, akoby naznačoval pohyb prstov pri škriabaní (scéna FCH 3, video FCH 3).

Obr. 3 – 22 Privolávanie 1

V komunikácii so starším Číňanom je však takéto gesto hrubým prehreškom.⁵³ Ďalším typom privolávania je posunok celou dlaňou smerovanou k sebe, podobne ako v našej kultúre (scéna FCH 6, video FCH 6).

Obr. 3 – 23 Privolávanie 2

⁵³ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-03-18).

Na privolávanie detí, taxíka alebo čašníka často slúži gesto, pri ktorom človek zodvihne otvorenú dlaň a smeruje ju na cieľ, ktorý privoláva (scéna LCH 3, video LCH 3).

Obr. 3 – 24 Privolávanie 3

Privolanie naznačené hlavou – pri tomto geste Číňan nadviaže očný kontakt s človekom, ktorého pozornosť chce upútať, a mierne naznačí úklon hlavy.⁵⁴ Takýto spôsob privolávania je požadovaný za najzdvorilejší.

Gesto komunikujúce správu „spolu“ – posunok je znázornený uzatváraním palca a ukazováka špičkami prstov do tvaru písmena O (scéna FCH 3, video FCH 3).

Obr. 3 – 25 Gesto „spolu“

Gesto vlastnej identifikácie – medzi čínskym obyvateľstvom je rozšírené gesto sebaidentifikácie naznačené dotykom dlane alebo ukazováka o vlastnú hrud', ktoré

⁵⁴ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-03-18).

rozpoznávame aj v našej kultúre. Avšak popri tomto univerzálnom geste, Číňania veľakrát signalizujú aj gestom, pri ktorom sa dotýkajú nosa prstami, alebo poukazujú na vlastný nos so zdvihnutým ukazovákom, čo znamená „to som ja“. Podobne sa špičky nosa pri rovnakom význame dotýkajú Japonci. Kórejci sa však, podobne ako my, dotknú vlastnej hrude.⁵⁵

Obr. 3 – 26 Gesto vlastnej identifikácie

Priestorové gesto komunikujúce správu „pred tebou sa objaví ...“ – v čínskej kultúre sa stretneme s osobitnými gestami napríklad pri vyjadrovaní osobného priestoru. Komunikant, ktorý chce naznačiť oponentovi, že sa pred ním niečo objaví, môže pred ním vo vzduchu rozprestrieť dlane (scéna YD 4, video YD 4).

Obr. 3 – 27 Priestorové gesto komunikujúce „pred tebou sa objaví“

Gesto komunikujúce správu „upokojte sa“ – vo vyhrotených situáciách, keď je nutné zachovať pokoj, jeden z prítomných v chaotickej atmosfére môže nabádať k rozvahe a pokoji ostatných zdvihnutím ruky v horizontálnej polohe, smerujúcej ku tým,

⁵⁵ BROWN, Ju a BROWN, John. *China, Japan, Korea: Culture and Customs*. North Charleston, SC: BookSurge, LLC, 2006, s. 55.

ktorých chce upokojiť. Pri geste človek rytmicky pokýva celou dlaňou zhora nadol (scéna YD 4, video YD 4).

Obr. 3 – 28 Gesto komunikujúce správu „upokojte sa“

Gesto komunikujúce správu „počkajte“ – pri vykonávaní tohto posunku má človek zdvihnutú dlaň, ktorú vo vertikálnej polohe upriamuje na tých, ktorých vyzýva, aby čakali (scéna YD 6, video YD 6).

Gestá poukazovania

Gestá, ktoré na niečo poukazujú, alebo smerujú na konkrétny cieľ, sú vo svete zväčša prijímané negatívne. Číňania považujú posunok ukazováka za obscénny, avšak poukazovanie alebo označovanie nemusí byť gestom úplne negatívnym. Gesto za istých podmienok nie je gestom vyhrážky, ale gestom upozorňujúcim, v kladnom zmysle.

Poukazovanie a označovanie signalizované otvorenou dlaňou – Ľudia, v snahe niečo naznačiť, alebo na niečo upozorniť, sa snažia vylúčiť ukazovák a namiesto ukazovátko využívajú gesto naznačené otvorenou dlaňou, ktorú smerujú k cieľu záujmu. Napriek tomu je však pri označovaní vecí alebo lokalizácie budov, ukazovák často používaný (scény a videá YD 2, LCH 4). FitzGerald⁵⁶ uvádza, že Číňania majú tendenciu používať pri ukazovaní obe ruky a priame poukazovanie naznačené ukazovákom alebo dvomi prstami sa vníma ako urážka. Pri predstavovaní osôb, tretia osoba dvom ostatným, ktoré sa navzájom nepoznajú, predstavuje človeka a pritom na neho poukáže otvorenou dlaňou (scéna FCH 7, video FCH 7).

⁵⁶ SUMEI, FitzGerald. **Chinese Nonverbal Communication Styles**. 4.10.2010. Dostupné na: <http://www.ehow.com/list_7282440_chinese-nonverbal-communication-styles.html>, (Cit. 2011-03-18).

Obr. 3 – 29 Poukazovanie otvorenou dlaňou

Poukazovanie komunikujúce správou „pokračujte“ – komunikant pri vyrušení komunikácie svojho oponenta vyzýva, aby pokračoval posunkom ruky, pri ktorom na neho otvorenou dlaňou poukáže a vyzve ho, aby pokračoval (scéna FCH 8, video FCH 8).

Obr. 3 – 30 Poukazovanie komunikujúce správou „pokračujte“

Poukazovanie naznačené prostredníkom – gesto, ktoré je u nás vnímané ako obscénne, je medzi Číňanmi občas používané v priestore na označovanie predmetov alebo osôb. Gesto však nepatrí k rozšíreným, lebo ani v Číne nie je všade prijateľné a môže vyvolať urážku.

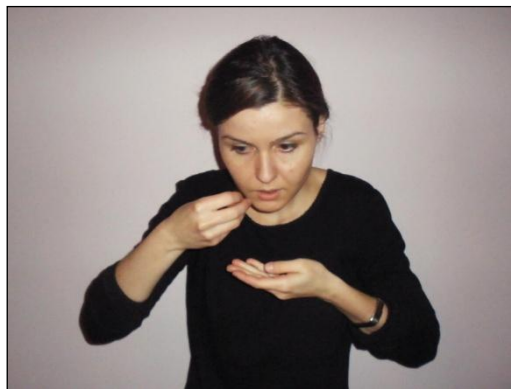
Ukazovátko – gesto, ktorého súčasťou je vzpriamený ukazovák, je v čínskej komunikácii, ako sa zdá, napriek jeho zväčša negatívnej konotácii, preda frekventované. Gesto má dvojitý význam, v súčasnej Číne ho môžeme kategorizovať ako difúzne, majúce jednak záporný význam (vyhrážka a hrozba pri v konfliktných situáciách a hádkach) a tiež neutrálny význam (priateľské upozornenie) (scéna YD 4, video YD 4). Čínske etnikum ukazovátko s obľubou používa aj ako priateľské gesto, napríklad v situáciách, keď chce

na niečo podotknúť, alebo upozorniť svojho oponenta či priateľa, prípadne odradiť ho od niečoho, alebo poradiť mu, čoho sa vystríhať. Takže gesto označovania naznačené vztýčeným ukazovákom nie je úplne neprijateľné.

Obr. 3 – 31 Ukazovátko

Gesto komunikujúce správu „ísť sa najesť/jesť“ – pokiaľ sa v Číne niekto snaží navrhnúť niekomu, aby spolu šli jesť jedlo, alebo chce vyjadriť myšlienku, že je čas na obed/večeru, zvyčajne použije toto gesto. Pri tomto geste Číňania krúčia pravou dlaňou pri ústach tak, že napodobňujú pohyb paličiek ťahajúcich čínske nudle, a ľavou dlaňou naznačujú držanie misky.

Obr. 3 – 32 Gesto komunikujúce správu „ísť sa najesť/jesť“

Gesto signalizujúce intímny kontakt – rezervovanosť čínskej kultúry sa prejavuje aj pri striedanej komunikácii diskutujúcej o sexuálnych otázkach. Ak však už komunikant musí spomenúť spojenie „intímny kontakt“, niekedy namiesto priameho vyslovenia použije gesto, pri ktorom o seba navzájom obtrie vlastné dlane.

Obr. 3 – 33 Gesto signalizujúce intímny kontakt

3.1.1.3 Súdobé čínske negatívne idiosynkratické gestá

V porovnaní s koncentráciou pozitívnych gest je v čínskej sociálnej komunikácii negatívnych neverbálnych posunkov podstatne menej. Do podkapitoly som zoskupila gestá nesúhlasu, gesto urážky, gestá odporu a podráždenia, vztýčený malíček a i. Na koniec tejto podkapitoly som zaradila tabuizované gestá.

Gesto záporu indikované križovaním rúk – dané gesto sa používa v Číne, keď ním človek apeluje na druhého a buď mu prikazuje, čo nemá robiť, alebo mu hovorí, čo nemusí robiť. Emitent vykonáva gesto pred sebou horizontálnym križovaním laktí (scéna YD 3, video YD 3).

Gesto nesúhlasu indikované rukou – typom čínskeho nesúhlasného gesta, ktoré je pomerne rozšírené, je posunok rukou zo strany do strany. Komunikant znázorňuje nasledovný posunok ostrým mávaním ruky pred vlastnou hrud'ou, s otvorenou dlaňou smerujúcou ku oponentovi, ktorému vyjadruje nesúhlas.

Gesto odporu a skrývaného nesúhlasu – pri tomto geste má komunikant pred tým, ako sa chystá niečo vypovedať, zaťatú čeľusť a akoby nasáva vzduch pomedzi zovreté zuby.⁵⁷ Je užitočné poznať dané gesto, pretože Číňania nesúhlas nedávajú najavo priamo a otvorený slovný prejav nesúhlasu je veľmi zriedkavý. Navyše gesto je podobné gestu neistoty a tápania.

⁵⁷ BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 131.

Gesto skrývaného nesúhlasu – komunikant, ktorý počúva správu oponenta, s ktorou nesúhlasí, má tendenciu priložiť si vlastnú dľaň na ústa, alebo ňou po ústach prechádzať, kým čaká na koniec výpovede, ktorej neprikladá váhu dôveryhodnosti (scéna LCH 2, video LCH 2).

Obr. 3 – 34 Gesto skrývaného nesúhlasu

Gesto urážky druhej osoby – v Číne nie je vhodné príliš sa dľaňami dotýkať vlastnej tváre. Dôvodom je fakt, že urážku môže signalizovať dľaň, ktorou človek prechádza po líci, alebo si škriabe líce. Takéto gesto vysiela signál povýšenosti, a naznačuje, že človeku na jeho oponentovi nezáleží, slovne by sa dal preložiť približne „Mal by si sa hanbiť!“⁵⁸

Obr. 3 – 35 Gesto urážky druhej osoby

Gesto podráždenia – v situácii, keď je človek vystavený slovnej urážke, ale sám sa chce vyhnúť otvorenému konfliktu, používa gesto podráždenia. Komunikant ho naznačuje skrčeným ľavým lakt'om a vertikálne vztýčeným predlaktím a pritom si pravú dľaň opiera do vnútorného ohybu lakt'a. Prenesene gesto hovorí „Do čerta s tebou!“, no ak ho Číňan ukáže ešte pred momentom urážky, dá sa preložiť ako „Ak máš na to, poď a pusti

⁵⁸ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-20).

sa do mňa!“⁵⁹ Podobné gesto je známe aj v našej kultúre, avšak je viac agresívnejšie, niekedy je signálom samotnej výzvy k boju.

Obr. 3 – 36 Gesto podráždenia

Vztýčený malíček – toto gesto je dehonestujúce, degraduje človeka, ktorému sa ukazuje, pretože vysiela signál, že človek je neschopný, nešikovný, alebo v určitej sfére vôbec nevyniká a jeho výkon je slabý.⁶⁰

Priame označovanie ukazovák – kým v Spojených štátoch amerických sa toto gesto bežne používa na označenie predmetu, alebo osoby, alebo na zdôrazňovanie výpovede, a u nás je už menej zdvorilé a vnímané ako okázalé, v Číne má veľmi negatívny význam. Horizontálne smerovaný ukazovák má obdobný záporný zmysel ako vztýčený malíček.⁶¹ Gesto vypovedá o neuznaní výkonu človeka, o postoji „dívania sa zhora“ a hodnotení nulovej kvality človeka.

Vztýčený ukazovák, tzv. ukazovátka – Zdvihnutý ukazovák je vo veľkej miere považovaný za neprijateľné gesto. Niektorí Číňania sa gestu so vztýčeným ukazovák, ktoré je v našich geografických šírkach za istých okolností prijateľné, vyhýbajú. Ukazovátka je vnímané negatívne predovšetkým v situáciách, keď ho rečník používa nadmerne. Publikum, respektíve oponent môže gesto chápať ako prejav agresivity zo strany rečníka a snahu o presadzovanie vlastného názoru. V tom prípade sa gesto stretáva s rozhorčením zo strany publika. Číňania zdvihnutý ukazovák nevedome používajú aj v konfliktných situáciách, ako gesto vyhrážky. Ukazovátka najčastejšie svedčí určitú hrozbu a snahu rečníka

⁵⁹ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-20).

⁶⁰ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-16-20).

⁶¹ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-16-20).

upútať pozornosť.⁶² Vztýčený ukazovák je však napriek jeho zápornému významu, pomerne rozšíreným gestom aj v politických kruhoch, čínske nevynímajúc.

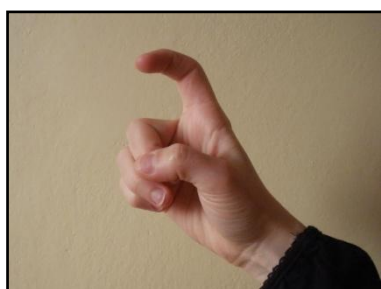
Poklepkávanie ukazovákom o povrch stola – naznačuje zdôrazňovanie výpovede. Ide o negatívne gesto, s pomocou ktorého sa komunikant snaží presadiť vlastnú pravdu (scéna LCH 5, video LCH 5).

Gesto signalizujúce konflikt – ako signál existencie konfliktu, keď chce niekto vyjadriť, že medzi niekým došlo k rozporu, sa používa gesto, pri ktorom komunikant zovrie päste a článkami prstov sa nimi navzájom dotýka, teda naráža – čo je odrazom konfliktu (scéna FCH 8, video FCH 8).

Obr. 3 – 37 Gesto signalizujúce konflikt

Gesto smrti – obdobný tvar gesta mandarínskej číslice deväť symbolizuje na Taiwane a v Hongkongu smrť⁶³.

Obr. 3 – 38 Gesto smrti na Taiwane a v Hongkongu

⁶² ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 224.

⁶³ **Hand Gestures for the Mandarin Number Nine (Mainland China)**. Dostupné na: <http://mandarin.about.com/od/chineseculture/ig/Number-Gestures/Nine--Mainland-China-.htm>, (Cit. 2011-03-20).

Tabuizované gestá a ostatné výrazové prostriedky

- Privolávanie osoby ukazovákom
- Poukazovanie na osoby ukazovákom
- Výmena darov a účteniek, platba peňazí realizovaná podávaním a prijímaním jednou rukou
- Potlesk ako signál na privolanie obsluhy (scéna LCH 7, video LCH 7)
- Tabuizovaný dotyk čela (scéna LCH 5, video LCH 5)
- Postoj so skríženými nohami alebo rukami v čase konverzácie
- Mľandravé držanie tela – zhrbený postoj je považovaný za neúctivý prejav voči človeku, s ktorým v Číne komunikujeme. Číňania sa v snahe o slušný postoj pri sedení vyhýbajú zhrbenému opieraniu o povrch stola. Správne držanie tela je obzvlášť dôležité na Taiwane, kde muži sedia formálnym štýlom tak, že majú chodidlá pevne zomknuté k podlahe.⁶⁴
- Používanie chodidiel za účelom posúvania predmetov po zemi a zatváranie dverí, čo môže recipient vnímať ako dehonestujúci postoj osoby emitenta.⁶⁵
- Vykladanie chodidiel na stoličky a lavice.⁶⁶
- Uhýbavý pohľad pri váhaní – smerovanie očí na podlahu alebo pohľad k oknu je v rámci konverzácie neprijateľný a vnímaný ako prejav dehonestácie spolu komunikujúceho partnera.⁶⁷
- Žmurkanie – je vnímané v Číne ako obscénne. Neodporúča sa zámerne a nápadne žmurkať v Hongkongu, kde žmurkanie signalizuje neúctu alebo znudený postoj.⁶⁸
- Otvorené prejavy smiechu (rehot)
- Praskanie kostičiek na rukách a pret'ahovanie tela (scéna LCH 7, video LCH 7)

⁶⁴ **Non-verbal Communication: Physical Postures.** s. 4. Dostupné na:

<<http://erc.msh.org/mainpage.cfm?file=4.6.0c.htm&module=provider&language=English>>, (Cit. 2011-03-30).

⁶⁵ **Customs and Greetings.** Dostupné na:

<<http://www.mandarintoday.com/ChineseCustomsandGreetings.htm>>, (Cit. 2011-03-30).

⁶⁶ **Chinese Nonverbal Communication.** 15.12.2009. Dostupné na: <<http://lang-8.com/86540/journals/312970>>, (Cit. 2011-03-30).

⁶⁷ BUCKNALL, Kevin Barry. *Chinese Business Etiquette and Culture.* Raleigh, NC: Boson Books, 2002, s. 33.

⁶⁸ **Non-verbal Communication: Facial Expressions.** s. 1. Dostupné na :

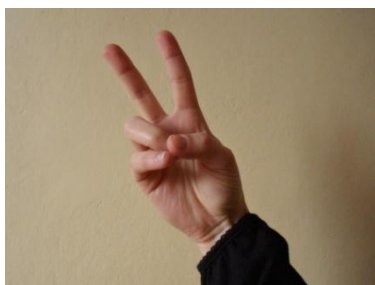
<<http://erc.msh.org/mainpage.cfm?file=4.6.0.htm&module=provider&language=english>>, (Cit. 2011-03-30).

3.1.1.4 Číselné gestá

Mandarínske číselné gestá pevninskej Číny

Obr. 3 – 39 Číslica 1

Obr. 3 – 40 Číslica 2

Obr. 3 – 41 Číslica 3

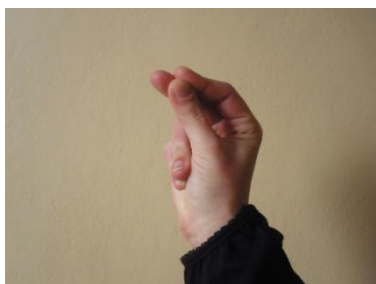
Obr. 3 – 42 Číslica 4

Obr. 3 – 43 Číslica 5

Obr. 3 – 44 Číslica 6

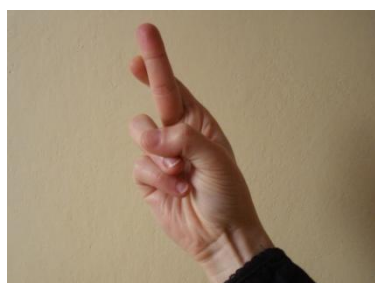
Obr. 3 – 45 Číslica 7

Obr. 3 – 46 Číslica 8

Obr. 3 – 47 Číslica 9

Obr. 3 – 48 Číslica 10 a

Obr. 3 – 49 Číslica 10 b

Osobitné číselné gestá na Taiwane, v Hongkongu a v singapurskej čínštine

Obr. 3 – 50 Číslo 9 na Taiwane a v Hongkongu

Obr. 3 – 51 Číslo 10 na Taiwane a v Hongkongu

Obr. 3 – 52 Číslo 5 v singapurskej čínštine

3.1.2 Mŕtve čínske idiosynkratické gestá

Do tejto kategórie patria gestá, ktoré sa používali v starovekej Číne až stredoveku na vyjadrenie vzťahu dominancie, vplyvu moci a vzdanie rešpektu. Slúžili na vyjadrenie úcty voči panovníkovi, hlavne v období vlády čínskych cisárskych dynastií. V Číne sa v období vlády cudzej dynastie, pod vplyvom Mandžúrov začali objavovať odlišné spôsoby na vyjadrenie rovnakého významu. Kultúrne zmeny sa dotkli najmä formy, akou sa zdravili ľudia. Medzi dnes už prežité gestá patria aj tie, ktoré sa formovali a ujali v období Kultúrnej revolúcie. Väčšina gest tejto skupiny je archaická a dnes už nemá využitie, avšak pár gest je naďalej živých v určitých provinciách, alebo na vidieku.

Kchou-tchou, kòutóu (叩头) – gesto poklony, ktoré signalizovalo prejav úcty. Úcta bola prejavovaná buď zosnulému, alebo šlo o symbolický prejav pokory a podriadenosti voči panovníkovi. V tradičnej čínskej rodine bolo kchou-tchou prítomné pri vykonávaní obradov spojených s uctievaním predkov. Členovia rodiny sa zvyčajne ráno aj večer popri zapáľovaní vonných tyčiniek klaňali na počesť zosnulých predkov. Hierarchicky, počínajúc hlavným členom rodiny, všetci postupovali ku oltáru svedkov, pred ktorým udierali hlavou o zem, a zároveň prebiehali modlitby pred portrétmi alebo genealogickými tabuľkami. Obradný akt uctievania sprevádzalo odovzdávanie pokrmových a symbolických obiet. Každý člen rodiny, počínajúc jej hlavným predstaviteľom a pokračujúc jej všetkými ďalšími členmi, v presnom rodinnom poradí, predstupoval pred oltár predkov, pričom udieral o zem hlavou a zároveň sa modlil.⁶⁹ Kchou-tchou sa v stredoveku aplikoval ako gesto oddanosti a povinnosti byť niekomu zaviazaný. Učeň, ktorý vstupoval do cechu, udieral čelom o zem pred svojím novým majstrom aj pred oltárom božstva na znak toho, že sa mu zaväzuje a bude mu oddaný.⁷⁰ Kchou-tchou ako doklad lojálnosti sa preniesol aj do priestorov cisárskeho dvora. Počas vlády dynastie Čching (清)⁷¹ sa toto gesto užívalo k pozdraveniu panovníka a ako gesto pozdravu ho medzi sebou používali aj úradníci navzájom, no medzi obyčajným obyvateľstvom sa neujalo. Kchou-tchou pozostávalo s nasledujúcich krokov: najprv si človek pretrel ľavú ruku rukávom pravej ruky, ktorý ťahal od pleca až ku prstom ľavej ruky, potom nasledovalo pretrenie pravej ruky prostredníctvom rukávu ľavej ruky od hornej časti ku prstom pravej ruky a vzápätí na to nasledoval úklon. Človek sa zohol, kľakol si na jedno koleno, pričom

⁶⁹ SHAUGHNESSY, Edward L., ed. *Čína. Krajina nebeského draka*. Bratislava: Ikar, 2001. s. 56.

⁷⁰ SHAUGHNESSY, Edward L., ed. *Čína. Krajina nebeského draka*. Bratislava: Ikar, 2001. s. 57.

⁷¹ Mandžuská dynastia Qīng (1644-1911), posledná vládnuca dynastia v Číne.

jednu ruku mal položenú za chrbtom a druhú ruku položenú na podlahe a zároveň signalizoval poklonu hlavou.⁷²

Obr. 3 – 53 Kchou-tchou 1.krok

Obr. 3 – 54 Kchou-tchou 2. krok

Obr. 3 – 55 Kchou-tchou 3. krok

⁷² SUMEI, FitzGerald. **Chinese Nonverbal Communication Styles**. 4.10.2010. Dostupné na: http://www.ehow.com/list_7282440_chinese-nonverbal-communication-styles.html, (Cit. 2011-03-23).

Pozdrav medzi mužmi podobného spoločenského postavenia – muži totožného alebo podobného spoločenského statusu sa zdravili miernym úklonom trupu vpred a jednu ruku dali za chrbát.⁷³

Obr. 3 – 56 Mŕtve gesto čínskeho pozdravu medzi mužmi podobného spoločenského statusu

Pozdrav medzi ženami urodzeného postavenia – ženy vyššieho spoločenského postavenia si navzájom vymieňali pozdrav gestom, pri ktorom na svojom ľavom boku pravou dlaňou obopínali ľavú päsť.

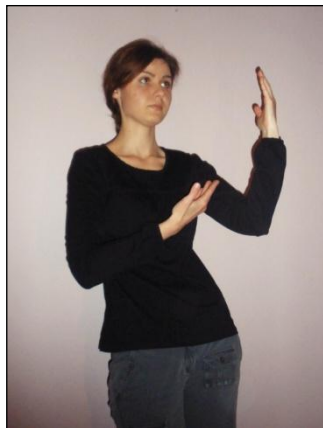

Obr. 3 – 57 Mŕtve gesto čínskeho pozdravu medzi ženami urodzeného postavenia

Gesto oddanosti predsedovi Maovi – toto gesto používali Číňania v období Kultúrnej revolúcie ako znak lojality predsedovi Mao Ce-tungovi a rovnako ako gesto podpory revolúcie. Číňania mali pri tomto geste pravú lakeť ohnutú a smerujúcu k vlastnému

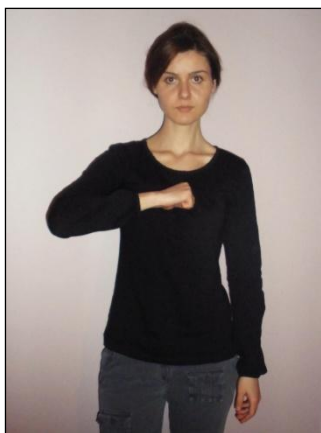
⁷³ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-23).

trupu, s dlaňou približne horizontálne smerujúcou k zemi a ľavú ruku nadvihnutú do vzduchu s otvorenou dlaňou. Ďalšia variácia tohto gesta bola zovretá dlaň položená na hrudi, resp. pred hrud'ou.⁷⁴

Obr. 3 – 58 Gesto oddanosti predsedovi Maovi

Gesto pravého revolucionára – podobne ako predchádzajúci neverbálny signál, aj tento sa spájal s obdobím vlády Mao Ce-tunga a s obdobím Kultúrnej revolúcie. Pri tomto geste Číňania ohli lakť smerom k vlastnej hrudi a päť mali pri tom zovretú. Ľudia obe gestá naznačovali, pokiaľ sa rozprávalo o Maovi, dokonca, aj keď sa dávali sami fotografovať.⁷⁵

Obr. 3 – 59 Gesto pravého revolucionára

⁷⁴ SUMEI, FitzGerald. **Chinese Nonverbal Communication Styles**. 4.10.2010. Dostupné na: <http://www.ehow.com/list_7282440_chinese-nonverbal-communication-styles.html>, (Cit. 2011-03-23).

⁷⁵ MU, Zhiling a LI, Guanhui. **Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture**. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>, (Cit. 2011-03-23).

3.2 Adoptované gestá

Do tejto kategórie radíme gestá, ktorých základ nepochádza z čínskeho prostredia a sú prenesené z cudzích kultúr. V čínskom prostredí sa adoptovali, pričom u nich v prevažnej miere nedošlo ku zmene ich pôvodného významu a podstata signálu, ktoré gesto komunikuje, ostala zachovaná. Vplyvom západných kultúr preniká do Číny čoraz viac gest, ktoré sa udomácňujú a sú bežnou súčasťou čínskej komunikácie. Väčšina gest z tejto skupiny sa v Číne udomácnila vďaka vplyvu zahraničnej filmovej produkcie. Adoptované gestá sú však v prevažnej miere doménou mladších generácií, ktoré sa rýchlejšie adaptujú a kopírujú západné kultúry.

Vít'azné gesto – gesto znázornené vztýčeným ukazovákom a prostredníkom, ktoré sú od seba vzdialené tak, aby pripomínali tvar písmena V, zatiaľ čo ostatné prsty sú zovreté. Gesto znázorňujúce V a smerujúce smerom od človeka, ktorý ho ukazuje, je vnímané ako pozitívne gesto. Pôvod tohto gesta, samotný signál V je odvodený od anglického slova „victory“, t.j. víťazstvo, alebo zvíťaziť. Gesto bolo spopularizované Winstonom Churchillom a spojeneckými veliteľmi počas druhej svetovej vojny. V období šesťdesiatych rokov a na začiatku sedemdesiatych rokov 20. storočia sa gesto stalo symbolickým gestom „alternatívy“ a gestom spoločenského hnutia „Hnutie proti vojne“, no osvojili si ho aj stúpenci hnutia hippies a gesto sa začalo používať ako symbol, ktorý vyjadroval zmysel slova „mier“. ⁷⁶ Aj keď gesto a jeho pôvodný význam sú v našej kultúre, ako aj v iných slovanských národoch známe, u nás sa nepoužíva. Pre Španielov totožné gesto nesie význam víťazstva a úspechu, v Austrálii popri víťazstve a mieri symbolizuje číslicu dva, a vo Francúzsku gesto zastupuje výhradne číslicu dva. Vít'azné gesto sa však so svojim originálnym významom ujalo vo Veľkej Británii, Grécku, Taliansku, Švédsku, na Novom Zélande, v USA a Kanade. ⁷⁷ V Číne bolo gesto prevzaté zhruba v priebehu 80.-90. rokov 20. storočia, no jeho pôvodný význam nebol Číňanmi pochopený, ale prekrútený. Ako sa zdá, dnes toto gesto vyjadruje spokojnosť a dobrú náladu. Číňania ho nadmerne, až teatrálnu, používajú v okamihoch, keď sú fotografovaní. Gesto je akosi bezdôvodne v Číne a ďalších

⁷⁶ SILJERUD, Peter. **The V-sign Around the World - Learn the Meaning of Hand Gestures**. 2.11.2008. Dostupné na: <<http://www.articlesbase.com/travel-tips-articles/the-vsign-around-the-world-learn-the-meaning-of-hand-gestures-624731.html>>, (Cit. 2011-03-25).

⁷⁷ SILJERUD, Peter. **The V-sign Around the World - Learn the Meaning of Hand Gestures**. 2.11.2008. Dostupné na: <<http://www.articlesbase.com/travel-tips-articles/the-vsign-around-the-world-learn-the-meaning-of-hand-gestures-624731.html>>, (Cit. 2011-03-25).

krajinách východnej Ázie sprievodným javom fotografovania, bez ktorého sa nemôže zaobiť. V Japonsku je dokonca považované za rozkošný prejav pri pózovaní pred objektívom.

Gesto „palec hore“, gesto pochvaly – gesto naznačené zovretým stiskom päste, pri ktorom je palec vztýčený smerom nahor. Najčastejším významom daného gesta je znak súhlasu alebo pochvaly, celkového kladného ohodnotenia výkonu. Toto globálne gesto je vo svete pomerne populárne a jedným z najrozšírenejších univerzálnych gest. Pôvod gesta môžeme datovať do obdobia antického Ríma, na prelome 3. a 2. storočia pred n. l., keď sa gesto stalo súčasťou gladiátorských zápasov. Pri každom zápase sa snažil dav v Koloseu poradiť vládcovi, naznačením prsta smerujúceho nahor/nadol, ako rozhodnúť o osude gladiátora. Gesto palec hore sprevádzal pokrik „Mitte!“, t. j. „Pustite ho na slobodu!“ a súčasne s gestom palec dole, dav kričal „Lugula!“, čím sa dav snažil vládcovi odporučiť, aby gladiátora potrestal, alebo aby zaplatil určitú pokutu. Pokiaľ vládca ukázal gesto s prstom otočeným nadol, gladiátor bol ihneď odsúdený na popravu, v prípade, že naznačil palec hore, gladiátor bol voľný.⁷⁸ Gesto bolo spopularizované predovšetkým americkými a čínskymi pilotmi v období druhej svetovej vojny. Napriek svojmu pozitívnemu významu je gesto víťazstva v určitých kultúrach tabuizované, v niektorých arabských krajinách, napríklad v Iráne a Iraku je palec hore urážkou, za obscénne sa gesto pokladá aj na Sardínii a v Grécku. V Egypte je naopak akceptovateľné a pozitívne, pretože je gestom vyjadrujúcim poklonu za výborný výkon.⁷⁹ V Českej republike, na Slovensku podobne ako v Taliansku palec hore má aj druhotný význam, ktorý sa používa pri stopovaní. V Číne je toto gesto v prvom rade spájané s číslicou jeden a vo všeobecnosti je toto gesto pozitívne. Popri číselnej symbolike gesta, Číňania gesto spájajú aj s jeho pôvodným významom, ktorý prevzali od západných kultúr a v súčasnosti je bežne používaným v situáciách, keď chce jedinec vyjadriť pochvalu alebo šikovnosť výkonu, v zmysle „to bolo výborné, to bolo skvelé.“

Gesto „win or lose“ – posunok, ktorého pôvod tiež pramení v rímskych gladiátorských zápasoch. Vychádza už zo spomínaného zvyku davu divákov v Koloseu, ktorí posunkom palca hore/dole odporúčali cisárovi, či by mal gladiátor vyhrať alebo prehrať a byť

⁷⁸ MORRIS, Desmond. **Gestures: Their Origin and Meanings**. Dostupné na: <<http://bernd.wechner.info/Hitchhiking/Thumb/>>, (Cit. 2011-03-25).

⁷⁹ SILJERUD, Peter. **The Meaning of the Thumbs-up Hand Gestures around the World**. 2.11.2008. Dostupné na: <<http://www.articlesbase.com/travel-tips-articles/the-meaning-of-the-thumbsup-hand-gesture-around-the-world-624721.html>>, (Cit. 2011-03-25).

potrestaný. V dnešnom kontexte sa používa výnimočne v jednaniach, pri ktorých sa diskutuje o možnom finančnom zisku alebo strate.

Gesto „ok“ – gesto akceptácie, ktoré sa znázorňuje zovretím špičky palca a ukazováka, je v Číne používané menej. Gesto však Číňania poznajú. Je nápadne podobné gestu čínskej číslice tri.

Podávanie rúk – zdvorilostné gesto stisku ruky, respektíve potrasenie rúk realizované pri pozdrave. V tradičnej Číne sa podávanie rúk vykonávalo málokedy. Zvyk stisku rúk pri pozdrave sa do Číny preniesol pod vplyvom západných kultúr. Dnes je bežným gestom prvého kontaktu pri zoznámení. Hays⁸⁰ uvádza, že gesto podania rúk je rozšírené predovšetkým medzi mužskou časťou čínskej populácie. Avšak stisk ruky sprevádza aj stretnutie a pozdrav muža a ženy. Podávanie rúk v Číne prebieha medzi spoločensky rovnými ľuďmi alebo ľuďmi podobného spoločenského postavenia a priateľmi (scéna LCH 1, video LCH 1). Výnimkou, kde je možné podávanie rúk ako sprievodné gesto uvítania, alebo pozdravu, bez ohľadu na odlišný spoločenský status, je podanie rúk v obchodnom jednaní, medzi podnikateľmi. Na rozdiel od Európanov a ostatných západných kultúr, Číňania majú tendenciu stisk ruky predĺžiť, avšak stisk je v porovnaní s naším podávaním rúk slabší. Prednosť sa dáva slabšiemu stisku ruky, pretože je znamením ľudskosti a prejavom rešpektu. Ju a John Brown⁸¹ uvádzajú, že Číňania za určitých okolností pri podávaní ruky pokrývajú stisk rúk svojou ľavou rukou, čím dávajú najavo srdečnosť. Cudzinec by mal byť pri podávaní ruky trpezlivý a vyčkať na prvotný signál podania rúk z čínskej strany, a to predovšetkým, pokiaľ ide o čínsku ženu, ktorá by mu mala ruku ponúknuť ako prvá.⁸² Pri kontakte so starším Číňanom alebo vládnym reprezentantom je zase vhodné naznačiť mierny úklon hlavy, čím sa preukáže osobitný rešpekt voči autorite.

Posielanie vzdušných bozkov – medzi mladou generáciou sa ujalo populárne posielanie vzdušných bozkov, ktoré sa ujalo pod vplyvom zahraničnej filmovej produkcie.

⁸⁰ HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-03-25).

⁸¹ BROWN, Ju a BROWN, John. *China, Japan, Korea: Culture and Customs*. North Charleston, SC: BookSurge, LLC, 2006, s. 53.

⁸² HAYS, Jeffrey. **Chinese Customs, Manners and Etiquette**. 2008. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>, (Cit. 2011-04-21).

3.3 Univerzálne gestá

V prostredí čínskej kultúry sa obecné používa viacero univerzálnych gest. Termínom univerzálne gestá označujeme gestá s globálnym významovým hľadiskom, t. j. nesúcim rovnaký význam v jednotlivých odlišných kultúrach. Univerzálne gestá sa v komunikácii dvoch alebo viacerých komunikantov vzájomne rozpoznávajú, pretože ich význam je identický.

Ku univerzálnym gestám, ktoré sú vzájomne rozpoznávané medzi čínskymi a cudzími kultúrami zaraďujeme:

- Obecné gesto akceptácie a súhlasu naznačené kývaním hlavou smerom hore a dole, teda pritakaním;
- Obecné gesto nesúhlasu naznačené kývaním hlavy v smere zľava doprava;
- Pochopenie myšlienky druhého človeka, naznačené pritakaním;
- Gesto signalizujúce vlastný omyl, pri ktorom si človek dlaňou buchne o čelo;
- Potľapkanie ramena, alebo inej časti ruky na upútanie pozornosti partnera;
- Sebaidentifikácia, signalizovaná dlaňou alebo ukazovákom smerujúcim na vlastnú hrud';
- Poukazovanie na vymedzenie presnej lokalizácie miesta;
- Priestorové gestá znázorňujúce veľkosť predmetov;
- Gestá znázorňujúce a popisujúce formu pohybu;
- Klepanie dlaňou o predmet alebo krútenie dlaňou vo vzduchu pobádajúce k rýchlemu konaniu;
- Výzva k posadeniu smerovaná skupine;
- Zdôrazňovanie výpovede gestom signalizovaným zovretou päťou, ktorým sa komunikant snaží presadiť vlastné stanovisko;

- Nezdvorilé príkazy a zákazy smerované druhým osobám, pri ktorých rečník poukazuje ukazovákom na človeka alebo skupinu, ktorým rozkazuje;
- Gesto kapitulácie komunikujúce správu „Vzdávam sa“ naznačené zodvihnutými rukami vo vzduchu;
- Žobranie – držanie dlaní komunikujúce prosbu o peniaze;
- Emočné výrazové procesy na tvári komunikanta (radosť, úžas, prekvapenie, šok, hnev, otrávenosť, smútok, úzkosť, plač a i.).

4 PROXEMIKA V KONTEXTE ČÍNSKEJ KULTÚRY

Sférou sociálnej komunikácie, ktorá sa zaoberá skúmaním osobného priestoru človeka a vzdialenosťou ľudí počas priebehu komunikácie, je proxemika. „*Proxemika naznačuje vzťah medzi komunikujúcimi, vzťah človeka k prostrediu, stupeň oficiálnosti, dôvery, alebo intimity medzi komunikantmi. Charakterizuje sa ako fiktívna mydlová bublina, ktorá obklopuje človeka tak, že on je v jej strede.*“⁸³ Proxemiku ovplyvňuje psychický stav jednotlivca a je definovaná individuálnymi rozmerom. Černý⁸⁴ označuje proxemiku ako tzv. sympatickú vzdialenosť.

V rámci veľkosti osobného priestoru medzi dvomi komunikantmi patrí čínska kultúra k národom, u ktorých je komunikačná priestorová bariéra malá. Číňania majú počas komunikačnej výmeny tendenciu stáť pri sebe pomerne blízko, čo je niekedy človeku našej kultúry nepríjemné. Jedným z dôvodov je prirodzene hustá osídlenosť. Avšak aj bez ohľadu na tento fakt, Číňania stoja v rámci komunikácie v blízkosti svojho partnera aj keď majú k dispozícii veľký komunikačný priestor. Dôvodom, prečo uprednostňujú blízky kontakt s komunikujúcim je čínske vnímanie blízkosti ako znaku zdvorilosti a dôvery. Ľudia, ktorí stoja ďaleko, sú podozrievaní z nepriateľského postoja a do spoločnosti nezapadnú.⁸⁵

4.1 Pojem „súkromie“

Definovať podstatu súkromia v čínskych podmienkach nie je jednoduché. V čínštine neexistuje paralelný preklad slova „súkromie“. Vochala⁸⁶ vo svojom slovníku toto slovo neuvádza. Číňania nemajú jednotné slovné pomenovanie, ktorým vystihujú súkromie. Sémanticky snád' najbližšou lexikálnou jednotkou nášmu slovu „súkromie“ je čínsky ekvivalent 独处, dúchǔ – ostať sám⁸⁷ alebo 隱居, yǐnjū – bývať v súkromí; bývať v samote.⁸⁸

⁸³ ŠKVARENINOVÁ, Olga. *Rečová komunikácia*. 2. vyd. Bratislava: SPN, 2004, s. 60.

⁸⁴ ČERNÝ, Vojtěch. *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 43.

⁸⁵ **Chinese Nonverbal Communication Customs**. Dostupné na: <<http://www.culture-4-travel.com/nonverbal-communication.html>>, (Cit. 2011-04-28).

⁸⁶ Jaromír Vochala, český sinolog a autor Čínsko-česko a česko-čínskeho slovníka

⁸⁷ pozn. preklad Wenlin

⁸⁸ pozn. preklad s pomocou Concise English-Chinese Chinese-English Dictionary. 3. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2004.

4.2 Problematika osobného priestoru

Čína je svojím počtom obyvateľstva 1,339,724,852⁸⁹ (údaj z národného sčítania obyvateľstva ČĽR 2010), predstavujúcim podiel 19,37% celosvetovej populácie, najľudnatejšou krajinou súčasného sveta. Obyvateľstvo Číny nie je rozmiestnené pravidelne, najľudnatejšou krajinou súčasného sveta. Obyvateľstvo Číny nie je rozmiestnené pravidelne, najhustejšie osídlené sú veľkomestá a oblasti na východnej a juhovýchodnej Číny. Obecne väčšinou platí, že ľudia žijúci na vidieku sa tešia väčšej voľnosti, keďže ich osobný priestor nie je natoľko zúžený ako u ľudí mestského typu. Čínske domácnosti zvyčajne obýva viac členov, niekedy je to desať, dvanásť a viac. V minulosti, najmä v 70.-80. rokoch 20. storočia sa obytné sídliskové bloky stavali tak, že byty na jednom poschodí sa delili o spoločné sociálne zariadenia. V čínskych domácnostiach majú zvyčajne všetci členovia rodiny voľný prístup do všetkých miestností bez ohľadu na to, kto spí v ktorej izbe. Predstava súkromného priestoru je v rámci rodiny ťažko definovateľná. Deti väčšinou nemajú vlastnú detskú izbu.⁹⁰

Väčšina obyvateľov Hongkongu žije v domácnostiach s pomerne obmedzenou plochou. Problém bytovej otázky je v Hongkongu z celej Číny asi najmarkantnejší. Na jednej strane je to dynamicky pulzujúce ekonomické centrum a na druhej strane sa určitá časť biedneho obyvateľstva musí uskromniť s klietkovým príbytkom.

Obr. 4 – 1 Hongkonské bývanie v klietkach

Zdroj: <http://www.weirdasianews.com/2009/11/21/hong-kong-citizens-living-cages-literally/> (Cit. 2011-04-29).

⁸⁹ **Press Release on Major Figures of the 2010 National Population Census.** 8.4.2011. Dostupné na: http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20110428_402722237.htm, (Cit. 2011-04-29).

⁹⁰ SELIGMAN, Scott D. *Čínská obchodní etiketa: Průvodce protokolem, společenským chováním a kulturou v Číne.* Brno: BB/art, 2007, s. 75.

Bytová otázka je v pevninskej Číne aktuálny problém, ktorému sa venuje vážna pozornosť. Čínska vláda sa usiluje vyhovieť žiadostiam svojho obyvateľstva o malý súkromný priestor a hľadá spôsoby, ako inovovať bytový systém a poskytnúť byty, resp. izby s obmedzeným priestorom čo najväčšiemu počtu žiadateľov. V rámci výstavby už boli zaznamenané pozitívne výsledky. Priemerná veľkosť mestskej obývateľnej plochy v porovnaní so začiatkom osemdesiatych rokov 20. storočia, keď na jedného mestského obyvateľa vychádzala v priemere na menej ako 8m², sa takmer štvornásobila, dnes predstavuje zhruba 28m² predajnej obývateľnej plochy na hlavu.⁹¹

Študenti bývajúci na internátnych školách a vysokoškolskí študenti v Číne sú tiež odkázaní na skromný osobný priestor a spoločné sociálne zariadenia pre celé poschodia. Internáty v kampusoch poskytujú ubytovanie prevažnej väčšine svojich študentov, avšak na izbe sa o spoločný priestor často delia šiesti, niekedy ôsmi študenti. V chudobných vidieckych oblastiach sú podmienky ešte skromnejšie, existujú stredoškolské internáty, na ktorých sa o spoločný priestor musí deliť dvadsať a viac študentov.

Obr. 4 – 2 Stredoškolský internát v meste Ku-jen, autonómna oblasť Ning-sia

Zdroj: http://english.peopledaily.com.cn/200701/12/eng20070112_340685.html

(Cit. 2011-04-29).

Keďže v interiéri preľudnených domácností a internátov sa Číňanom dostatok súkromia nedostáva, často trávajú svoj čas v prostredí parkov, kde sa aspoň čiastočne snažia nájsť priestor pre seba a vlastné myšlienky.

⁹¹ **Chinese per capita housing space triples in 20 years.** 17.3. 2008. Dostupné na: http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2008-03/17/content_6542889.htm, (Cit. 2011-04-29).

Osobného priestoru Číne je tak málo, že hovoriť o prítomnosti konkrétnych spoločenských noriem v rámci dodržiavania osobného priestoru jednotlivca je zbytočné. Slušnosť ku neznámym nie je nutným zvykom. Za náhodný fyzický kontakt, buchnutie okoloidúceho na ulici, alebo za postrkovanie pri tlačenicích, ku ktorým dochádza v davoch, napríklad v obchodoch alebo skupinách čakajúcich na lístky apod. sa neospravedľuje.

Veľmi obmedzený osobný priestor v mestách je špecifický v preprave hromadnými dopravnými prostriedkami, najmä autobusmi a metrom. V Číne nie je zriedkavé presúvať sa autobusom, ktorý preváža viac pasažierov, ako to povoľuje jeho skutočný nosný limit. Podobné podmienky sú aj na čínskej železnici, kde skutočný počet cestujúcich preyšuje reálny počet sedadiel najmä vo vagónoch s tvrdým sedením. Číňania pri preprave nehľadia na vlastný osobný priestor tak citlivo ako ľudia západných kultúr a sú ochotní prisadnúť si aj v prípade, ak je k dispozícii len malý voľný priestor a musia sedieť v tesnej telesnej blízkosti spolusediacich. V osobných vagónoch čínskych vlakov je zaujímavé sledovať relatívne nízky počet oddelených častí – kupé. Logickým dôvodom ich malého výskytu je snaha ponúknuť prepravu čo najväčšiemu počtu pasažierov a samozrejme aj nižšie ekonomické náklady spojené s výrobou vagónov bez oddelených častí, tzv. vagónov letiskového typu. České dráhy, a.s. a Železničná spoločnosť Slovensko, a.s. sa v posledných rokoch snažia implementovať do vlastných vlakových súprav čoraz viac vagónov letiskového typu, u nás sa však netešia obľube. V kontraste s čínskou kolektivistickou spoločnosťou, v podmienkach individualistickej spoločnosti, každý jedinec svoj osobný priestor stráži. Našinec preferuje kupé a ak je vlak takmer plne obsadený, dáva prednosť státiu v uličke pred jedným voľným miestom v kupé. Ak má našinec k dispozícii vedľa seba voľné miesto, využíva túto výhodu, aby si svoj osobný priestor rozšíril a okupuje ho osobnými vecami, napr. batožinou, čím sa snaží definovať vlastný osobný priestor.

Obr. 4 – 3 autobusová hromadná doprava v hlavnom meste provincie S'-čchuan, Čcheng-tu

Obr. 4 – 4 Železničný spací vagón s tvrdým ležaním, Čína

Obr. 4 – 5 Železničný vagón s tvrdým sedením, Čína

4.3 Sociálne dotyky v čínskej komunikácii

V čínskom prostredí sa osobnému priestoru nevenuje osobitná pozornosť, pretože reálne podmienky hustej koncentrácie obyvateľstva to nedovoľujú. Podobný vľazný vzťah však Číňania nezdieľajú, pokiaľ ide o sociálne dotyky. Čínsky národ nepatrí ku kultúram, ktoré sa účelovo dotýkajú. Dotyky na verejnosti, s výnimkou priateľských potľapkaní, nie sú frekventované. Rôzne prejavy náklonnosti – bozky, objatia boli na verejnosti dlho tabuizované. Pedágovia na školách zakazujú prejavy lásky a presadzujú prísnu výchovu.⁹² Náznaky lásky, kombinujúce dotyky, však už nie sú v Číne sporadické. Súčasná čínska mladá generácia sa decentným objatiam a bozkom oddáva v parkoch a vysokoškolských kampusoch. Čínski študenti nemajú na internátoch veľa osobného priestoru. Mnohé mladé čínske páry preto hľadajú súkromie na romantické schôdzky v parkoch. Staršia generácia prijíma láskyplné prejavy mladších generácií na verejnosti doposiaľ s pohoršením. Držanie rúk mladých čínskych párov je bežné a akceptované. Držanie za ruky medzi manželmi stredných

⁹² V Číne sa nebozkávajú. Dostupné na: <<http://www.sinaco.eu/index.php/o-cine/cina-v-mediach/346-v-cine-sa-nebozkavaju>>, (Cit. 2011-04-29).

generácií nie je natoľko rozšírené. Paradoxom v kontexte čínskej mentality zdráhavej na dotyky je držanie rúk priateľov rovnakého pohlavia. Držanie rúk u dvoch kamarátov rovnakého pohlavia, tak dievčat ako aj chlapcov, alebo mladých žien či mužov je v Číne pomerne rozšírené. Čínske dievčatá a ženy chodia zvyčajne s prepletenými laktami, alebo sa držia za ruky. Pomerne časté je vídať v čínskych uliciach aj páry mladých mužov v zomknutí ramien bez toho, aby boli terčom spoločnosti a niekto ich upodozrieval z homosexuality.

Obr. 4 – 6 Čínski muži na ulici

Objatia sú v Číne stále zriedkavé. Členovia rodiny, alebo priatelia sa neobjímajú pri lúčení alebo vítaní, aj napriek tomu, ak ich stretnutiu predchádzala dlhá časová odluka. V minulosti nebolo ani obvyklé objímať deti. Dôvodom je úsilie vychovávať samostatného jedinca. Rodina totiž predpokladá, že dieťa sa presunie na štúdium do inej oblasti Číny a neskôr sa eventuálne usadí v inej provincii, a ich priamy kontakt nebude častý. Preto sa už od útleho detstva objatiam príliš nevenujú. Je však možné polemizovať, či objatia predsa len nie sú v prostredí súčasnej čínskej rodiny s jediným dieťaťom, v následku čínskej tendencie rozmaznávať jediné dieťa, častejšie. Je zaujímavé skúmať, či má politika jedného dieťaťa, v dôsledku ktorej sa medzi Číňanmi rozšíril zlozvyk dieťa nadmerne zahŕňať komfortom a láskou, aj vplyv na to, ako rodičia zahrňujú svoje deti objatím. Hladkanie detí je zaužívané, obvyklé je deti hladkať po ramene alebo líci. Hlava dieťaťa sa však hladkať nesmie.

5 Záver

Zámerom tejto práce bolo priblížiť problematiku čínskej neverbálnej komunikácie, používanie gest v procese komunikácie a pokúsiť sa interpretovať podmienky proxemiky v čínskom prostredí. Prítomnosť jednotlivých gest v čínskej komunikácii som sa snažila analyzovať prostredníctvom filmov čínskej produkcie. Následne som čo najstručnejšie a jasne interpretovala podobu jednotlivých gest.

Čínska neverbálna konverzácia je výraznou mierou ovplyvňovaná kultúrnymi hodnotami národa. Rezervovaný postoj a snaha o nenásilnú komunikáciu majú nemalý podiel vplyvu na tom, s akou frekvenciou a ktoré gestá človek čínskej kultúry používa na vyjadrenie vlastných myšlienok. V komunikačnom akte aj v správaní je medzi Číňanmi vo veľkej miere zjavná striedmosť v užívaní gest a ostatných pohybových prostriedkov. Napriek tomu však nie je nutné Číňanov označovať ako neexpresívnych. V prevažnej miere dominuje úsilie o pokojné jednanie, vyhýbanie sa konfrontácii a aplikácii argumentačných gest. Vyšší výskyt gest je u Číňanov badateľný v stave afektu a konfliktu. Južní Číňanom je pripisovaná väčšia temperamentnosť v komunikácii, ktorá je odrazená aj vo vyššej frekvencii používaných gest. Čínsku neverbálnu komunikáciu obohacujú v čiastočnej miere aj adoptované gestá, ale v konečnom dôsledku je snaha zachovávať v rámci kultúry čínskej neverbálnej komunikácie tradičné hodnoty.

Osobného priestoru je v Číne v porovnaní so západnými kultúrami markantne málo. Preto hovoriť o proxemike alebo súkromí čínskeho obyvateľstva je v podstate nereálne. Číňania si udržiujú počas komunikácie pomerne malý priestorový odstup a blízkosť vnímajú ako prejav srdečnosti. Sociálnych dotykov je v porovnaní s našou kultúrou v čínskej kultúre menej a prejavy náklonnosti na verejnosti nie sú časté. Mladá generácia však dynamicky prijíma komunikačné trendy západných kultúr, čím láme bariéry tak v komunikácii, ako aj proxemike. Preto možno uvažovať, že čínska kultúra komunikácie a vnímanie sociálnych dotykov budú možno s odstupom niekoľkých desaťročí v mnohom pripomínať tie naše kultúrne normy komunikácie.

Zoznam použitej literatúry

BROWN, J., BROWN, J.: *China, Japan, Korea: Culture and Customs*. North Charleston, SC: BookSurge, LLC, 2006. 191 s. ISBN 1-4196-4893-4.

BUCKNALL, K. B.: *Chinese Business Etiquette and Culture*. Raleigh, NC: Boson Books, 2002. 258 s. ISBN 0-917990-43-9.

BUZÁSSYOVÁ, K.: Sociolingvistická orientácia výskumnej úlohy Slovenčina v súčasnej komunikácii. *Jazykovedný časopis*, roč. 40, 1989, s. 113.

Concise English-Chinese Chinese-English Dictionary. 3. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2004. 676 s. ISBN 7-100-03933-9/H 983.

Customs and Greetings. [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné na:
<<http://www.mandarintoday.com/ChineseCustomsandGreetings.htm>>.

ČERNÝ, V.: *Řeč těla*. Brno: Computer Press, a.s., 2008. 254 s. ISBN 978-80-251-1658-6.

Hand Gestures for the Mandarin Number Nine (Mainland China). [online]. [cit. 2011-03-20]. Dostupné na: <<http://mandarin.about.com/od/chineseculture/ig/Number-Gestures/Nine--Mainland-China-.htm>>.

Hand gestures to reflect solidarity. [online]. 18.5.2008. [cit. 2011-03-17]. Dostupné na: <<http://torchrelay.beijing2008.cn/en/journey/hangzhou/news/n214367997.shtml>>.

HAYS, J.: *Chinese Customs, Manners and Etiquette*. [online]. 2008. [cit. 2011-03-16]. Dostupné na: <<http://factsanddetails.com/china.php?itemid=114&catid=4&subcatid=19>>.

HU, B.: *Informal institutions and rural development in China*. Taylor & Francis e-Library, 2007. 341 s. ISBN 0-203-94744-4.

Chinese Nonverbal Communication. [online]. [cit. 2011-02-20]. Dostupné na:

<<http://www.culture-4-travel.com/nonverbal-communication.html>>.

Chinese Nonverbal Communication. [online]. 15.12.2009. [cit. 2011-03-30]. Dostupné na:

<<http://lang-8.com/86540/journals/312970>>.

Chinese Nonverbal Communication Customs. [online]. [cit. 2011-04-28]. Dostupné na:

<<http://www.culture-4-travel.com/nonverbal-communication.html>>.

Chinese per capita housing space triples in 20 years. [online]. 17.3. 2008. [cit. 2011-04-29].

Dostupné na: <http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2008-03/17/content_6542889.htm>.

Intercultural Management China: Verbal and Non-verbal Communication. [online].

30.1. 2009. [cit. 2011-03-16]. Dostupné na:

<<http://sonjaburkard.blogspot.com/2009/01/verbal-and-non-verbal-communication.html>>.

MORRIS, D.: *Gestures: Their Origin and Meanings*. [online]. [cit. 2011-03-25]. Dostupné

na: <<http://bernd.wechner.info/Hitchhiking/Thumb/>>.

MU, Z., LI, G.: *Nonverbal Communication: Chinese Emotion and Gesture*. [online].

[cit. 2011-03-16]. Dostupné na: <<http://www.ling.gu.se/~biljana/gestures2.html>>.

Non-verbal Communication: Facial Expressions. s. 1. [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné

na: <<http://erc.msh.org/mainpage.cfm?file=4.6.0.htm&module=provider&language=english>>.

Non-verbal Communication: Physical Postures. s. 4. [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupné na:

<<http://erc.msh.org/mainpage.cfm?file=4.6.0c.htm&module=provider&language=English>>.

Press Release on Major Figures of the 2010 National Population Census. [online]. 8.4.2011.

[cit. 2011-04-29]. Dostupné na:

<http://www.stats.gov.cn/english/newsandcomingevents/t20110428_402722237.htm>.

Proxemic Communication. [online]. [cit. 2011-02-18]. Dostupné na:
<<http://freelanguage.org/learn-body-language/proxemic-communication>>.

SAMMOVAR, L. A., PORTER, R. E., McDANIEL, E. R.: *Communication Between Cultures*. Boston, MA: Wadsworth Publishing, 2010. 452 s. ISBN-13: 978-0495567448.

SELIGMAN, S. D.: *Čínská obchodní etiketa: Průvodce protokolem, společenským chováním a kulturou v Číně*. Brno: BB/art, 2007. 272 s. ISBN 978-80-7381-127-3.

SHAPIRO, M. E.: *Asian Culture Brief: China*. [online]. [cit. 2011-02-20]. Dostupné na:
<<http://www.ntac.hawaii.edu/downloads/products/briefs/culture/pdf/ACB-Vol2-Iss2-China.pdf>>.

SHAUGHNESSY, E. L., ed. *Čína: Krajina nebeského draka*. Bratislava: Ikar, 2001. 256 s. ISBN 80-551-0132-9.

SILJERUD, P.: *The Meaning of the Thumbs-up Hand Gestures around the World*. [online]. 2.11.2008. [cit. 2011-03-25]. Dostupné na: <<http://www.articlesbase.com/travel-tips-articles/the-meaning-of-the-thumbsup-hand-gesture-around-the-world-624721.html>>.

SILJERUD, P.: *The V-sign Around the World - Learn the Meaning of Hand Gestures*. [online]. 2.11.2008. [cit. 2011-03-25]. Dostupné na: <<http://www.articlesbase.com/travel-tips-articles/the-vs-sign-around-the-world-learn-the-meaning-of-hand-gestures-624731.html>>.

SUMEI, F.: *Chinese Nonverbal Communication Styles*. [online]. 4.10.2010. [cit. 2011-03-18]. Dostupné na: <http://www.ehow.com/list_7282440_chinese-nonverbal-communication-styles.html>.

ŠKVARENINOVÁ, O.: *Rečová komunikácia*. 2. vyd. Bratislava: SPN, 2004. 278 s. ISBN 80-08-00290-9.

V Číne sa nebozkávajú. [online]. [cit. 2011-04-29]. Dostupné na:
<<http://www.sinaco.eu/index.php/o-cine/cina-v-mediach/346-v-cine-sa-nebozkavaju>>.

YUAN, H.: *The Magic Lotus Lantern and Other Tales from the Han Chinese*. Westport, CT: Libraries Unlimited, 2006. 227 s. ISBN 1-59158-294-6.

ZHANG, Haihua, BAKER Geoffrey. *Think Like Chinese*. Sydney: The Federation Press, 2008. 184 s. ISBN 978 186287 688 0.

Prílohy

Príloha A Scény filmu 夜店 (Yèdiàn, Noc v supermarkete) – YD

Príloha B Scény filmu 非诚勿扰 (Fēi chéng wù rǎo, Pokiaľ si ten jeden) – FCH

Príloha C Scény filmu 绿茶 (Lǜchá, Zelený čaj) – LCH

Príloha A Scény filmu 夜店 (Yèdiàn, Noc v supermarkete) – YD

Scéna YD 1: Obecný pozdrav

1

00:00:05 --> 00:00:07

不多说了我挺忙。

Bù duō shuō le wǒ tǐng máng.

Nehovor veľa, som veľmi zaneprázdnený.

3

00:00:08 --> 00:00:09

高警官来啦!

zodvihnutá otvorená dlaň vo vertikálnej polohe –

Gāo jǐngguān lái la!

obecný pozdrav

Prišiel pán policajný poručík Kao!

2

00:00:09 --> 00:00:10

晚上哪有功夫啊!

Wǎnshàng nǎ yǒu gōngfū a!

Ako by som mohol mať večer čas!

4

00:00:10 --> 00:00:12

我天天值夜班你又不是说不知道。

Wǒ tiāntiān zhí yèbān nǐ yòu bùshì shuō bu zhīdào.

Denno denne pracujem nočné sichty, tak mi zase nerozprávaj, že o tom nevieš.

Opis scény:

Policajný poručík Kao⁹³ vchádza do nonstop predajne potravín a zároveň telefonuje. Prostredníctvom telefonátu niekomu objasňuje, že večer nemá čas, je zaneprázdnený kvôli každodenným nočným zmenám. V priebehu telefonátu ho privíta predavačka Tchang Siao-lien⁹⁴. Policajt Kao ju vzápätí pozdraví tak, že pred seba vertikálne zodvihne dlaň s vnútornou stranou obrátenou k Tchang Siao-lien.

⁹³ 高 (Gāo, meno postavy policajného poručíka)

⁹⁴ 唐晓莲 (Táng Xiǎolián, meno postavy predavačky)

Scéna YD 2: Obsluha zákazníka

1

00:00:04 --> 00:00:07

师傅能给点热水吗?

Zákazník ukáže svoju fľašu pred predavačov.

Shīfu néng gěi diǎn rèshuǐ ma?

Pane, môžete mi dať trochu horúcej vody?

2

00:00:07 --> 00:00:09

你不想来一瓶矿泉水吗?

Nǐ bùxiǎng lái yī píng kuàngquánshuǐ ma?

Nechceš si kúpiť fľašu minerálnej vody?

3

00:00:10 --> 00:00:12

那个太凉 胃不舒服。

Zákazník poukáže dlaňou na žalúdok.

Nàgè tài liáng wèi bú shūfú.

Tamtá je príliš studená a potom mi je zle od žalúdka.

4

00:00:13 --> 00:00:15

小钢牙去打杯热水。

Xiǎo gāng yá qù dǎ bēi rèshuǐ.

Malé oceľové zuby, choď a prines pohár horúcej vody.

5

00:00:17 --> 00:00:19

难道你不想在我们这买点东西吗?

Nándào nǐ bùxiǎng zài wǒmen zhè mǎidiǎn dōngxi ma?

Je to možné, že sa ti u nás nechce nakupovať tovar?

6

00:00:20 --> 00:00:22

你没发现我们这全场五折吗?

Nǐ méi fāxiàn wǒmen zhè quán chǎng wǔ zhé ma?

Ne všimol si si, že u nás máme na všetko päťdesiatpercentnú zľavu?

7

00:00:23 --> 00:00:24

所有东西都打折?

Zákazník ukazovákom a dlaňou mieri do priestoru predajne.

Suǒyǒu dōngxi dōu dǎzhé?

Kompletný sortiment je zľavnený?

8

00:00:22 --> 00:00:23

全场打折。

Quán chǎng dǎzhé.

Celá predajňa je v zľave.

9

00:00:26 --> 00:00:26

那烟呢?

Zákazník ukazovákom poukazuje na cigarety.

Nà yān ne?

A čo tamtie cigarety?

10

00:00:26 --> 00:00:27

全场打折。

Quán chǎng dǎzhé.

Celá predajňa je v zľave.

11

00:00:28 --> 00:00:28

酒呢?

Zákazník ukazovákom poukazuje na alkohol.

Jiǔ ne?

A čo alcohol?

12

00:00:29 --> 00:00:32

全场打折就是指所有的东西都打折。

Quán chǎng dǎzhé jiùshì zhǐ suǒyǒu de dōngxi dōu dǎzhé.

Celý obchod je v zľavách, to predsa znamená, že všetky tovary sú zlacnené.

13

00:00:33 --> 00:00:33

打几折?

Dǎ jǐ zhé?

O koľko sú zlacnené?

14

00:00:34 --> 00:00:34

打五折。

Šuej-ke ukazuje číselné gesto cifry päť.

Dǎ wǔ zhé.

Zľava päťdesiat percent.

15

00:00:35 --> 00:00:36

师傅 水。

Zdvorilá výmena fľaše medzi predavačom a zákazníkom.

Shīfu shuǐ.

Pane, voda.

16

00:00:37 --> 00:00:38

谢谢啊 谢谢。

Mierna poklona pri ďakovaní.

Xièxiè a, xièxiè.

17

00:00:41 --> 00:00:43

你买包烟呗。

Nǐ mǎi bāo yān bei.

Kúp si balíček cigariet.

18

00:00:44 --> 00:00:47

哦 对不起我已经戒了。

Mierna poklona na znak ospravedlnenia.

Ó duìbùqǐ, wǒ yǐjīng jiè le.

Prepáčte, ja som už prestal fajčiť.

Opis scény:

Do obchodu prichádza zákazník, ktorý predavačov Li Tün-weja⁹⁵ a Šuej-ke⁹⁶ požiada o fľašu horúcej vody. Je zaskočený päťdesiatpercentnými zľavami, ale napriek tomu si nič nekúpi. Pri otázkach na zľavy na určité typy tovaru poukazuje ukazovák. Šuej-ke mu ukazuje číselné gesto cifry päť, v obchode majú zlacnený tovar o päťdesiat percent.

⁹⁵李俊伟 (Lǐ Jùnwěi, meno mladého predavača)

⁹⁶水哥 (Shuǐgē, mužská postava)

Li Ťün-wej neskôr prináša zákazníkovi jeho fľašu s horúcou vodou a tú si navzájom zdvorilo vymenia, teda obaja použijú obe dlane. Zákazník sa zdvorilo poďakuje miernou poklonou hlavy. Napokon sa pri východe ospravedlní miernym úklonom za to, že nič nekúpil.

Scéna YD 3: Platba za nákup v obchode

1

00:00:01 --> 00:00:02

这是二百块钱。

Zhè shì èrbǎi kuài qián.

To je dvesto jüanov.

Zdvorilé podávanie peňazí dvomi rukami

2

00:00:03 --> 00:00:04

不用找了。

Bùyòng zhǎo le.

Nechajte si zvyšné.

Križovanie rukami – gesto záporu

Opis scény:

Zákazník podáva dvesto čínskych jüanov obsluhu v obchode. Vykonáva gesto zdvorilej výmeny predmetu, keďže peniaze podáva obsluhu dvomi rukami. Predavačov nabáda k tomu, aby mu nevracali zvyšok, a majú si ho nechať. Keď hovorí, že nemusia vracat' rozmenené peniaze, výpoveď signalizuje aj gestom križovania rúk.

Scéna YD 4: Plán fingovaného prepadu

1

00:00:00 --> 00:00:02

明天有个大片找我试镜。

Míngtiān yǒu gè dàpiàn zhǎo wǒ shìjìng.

Zajtra chce so mnou jeden filmový veľkoproducent urobiť filmovú skúšku.

2

00:00:03 --> 00:00:07

今天晚上 我准备在你这儿试演一遍。

Jīntiān wǎnshàng wǒ zhǔnbèi zài nǐ zhèr shì yǎn yībiàn.

Dnes večer sa tu u vás pripravím a raz vyskúšam natáčanie.

vzpriamený ukazovák –
zdôrazňovanie pri slove dnes

3

00:00:08 --> 00:00:10

快下来! 别瞎闹!

Kuài xiàlái! Bié xiānào!

Rýchlo zlez dole! Neblázni!

4

00:00:10 --> 00:00:11

帅呆了。

Shuài dāi le.

Som fešák.

8

00:00:13 --> 00:00:15

我同事要回来了。

Wǒ tóngshì yào huí lái le.

Vráti sa moja kolegyňa.

9

00:00:21 --> 00:00:21

对了 一会儿

Duì le yīhuìr

V poriadku, o chvíľu

10

00:00:22 --> 00:00:24

我会以一个全新的面貌，
wǒ huì yǐ yīgè quán xīn de miànmào,
budem mať úplne nový výzor,

11

00:00:24 --> 00:00:25

出现在你面前。 dlane s rozprestretými prstami pred osobou – naznačujú zjavenie
chūxiàn zài nǐ miànqián.
objavím sa pred tebou.

12

00:00:26 --> 00:00:27

你可能会害怕， vzpriamený ukazovák – varovanie
Nǐ yǒu kěnéng huì hàipà,
Možno sa budeš báť,

13

00:00:27 --> 00:00:29

但千万不要害怕。 posunok otvorených dlaní v priestore od stredu do strán –
dàn qiānwàn bù yào hàipà. zdôrazňovanie slova „vôbec“
ale vôbec sa nemusíš obávať.

14

00:00:29 --> 00:00:29

如果你心里真有
Rúguǒ nǐ xīnlǐ zhēnyǒu
Ak by si mal na duši

15

00:00:30 --> 00:00:31

那么一点点的害怕的话 zovretie prstov a palca – naznačovanie veľkosti obavy
nàme yī diǎndiǎn de hàipà de huà,
čo len toľkoto málo obavy,

16

00:00:31 --> 00:00:33

也不要隐藏这种害怕。 zovretie prstov a palca – zdôrazňovanie výpovede
yě bù yào yǐncáng zhè zhǒng hàipà.
neskrývaj taký druh strachu.

17

00:00:34 --> 00:00:35

说多了你也不懂。

Shuō duō le nǐ yě bù dǒng.

Veľa som povedal, aj tak nerozumieš.

18

00:00:35 --> 00:00:36

害怕!

Hàipà!

Mám strach!

19

00:00:37 --> 00:00:38

丝袜借我。

Sīwà jiè wǒ.

Požičaj mi pančušky.

20

00:00:38 --> 00:00:39

丝袜。

potrasenie hlavou zľava-doprava – moment nechápania

Sīwà.

Pančušky.

21

00:00:40 --> 00:00:42

唉 给钱 给钱!

poukazovanie ukazovákom na osobu – príkaz

Āi gěi qián gěi qián!

Hej, zaplat', zaplat'!

22

00:00:43 --> 00:00:47

记住哥们要火了!

nahnutie tela vpred ku oponentovi –

Jìzhù gēmen yào huǒ le!

agresívne zdôrazňovanie želania

Pamätaj si, že brat chce oheň!

23

00:00:48 --> 00:00:49

要火啦!

Yào huǒ la!

Chcem oheň!

nahnutie tela vpred ku oponentovi –
agresívne zdôrazňovanie želania

24

00:00:50 --> 00:00:52

poukazovanie ukazovákom

25

00:00:52 --> 00:00:53

他是我一哥们。

Tā shì wǒ yī gēmen.

On je môj brat.

26

00:00:54 --> 00:00:55

你别理他。

Nǐ bié lǐ tā.

Nevšímaj si ho.

pohyb hlavou zľava-doprava – univerzálny zápor

Opis scény:

Ču-liao⁹⁷ si inštaluje v priestore obchodu kameru, aby si tam v noci vyskúšal fingovaný prepad pred zajtrajšou skúškou u filmového producenta. Li Ťün-wejovi vysvetľuje situáciu, zdôrazňuje vzpriameným ukazovákom, že dnes si v predajni vyskúša natáčanie. Ču-liao ďalej Li Ťün-wejovi osvetľuje postup prepadu a rozprestretými dlaňami ukazuje, že sa pred ním objaví v novej podobe. Vzpriameným ukazovákom podčiarkuje varovanie, že je možné, že sa Li Ťün-wej naľaká. Avšak apeluje, že nie je dôvod sa čoho obávať a to opisuje pred sebou posunkom otvorených dlaní do strán. Radí mu, že ak by mal čo len malý strach, nemá ho skrývať. Zovretím prstov a palca ukazuje veľkosť strachu a zároveň obdobným posunkom zdôrazňuje Li Ťün-wejovi, aby nezakrýval svoj strach. Ču-liao si od Li Ťün-weja pred odchodom požičiava pančušky, ale Li Ťün-wej je v pomykove, situáciu nechápe, čo signalizuje jeho potrasenie hlavou zľava-doprava. Skonsoliduje sa však a prikazuje Ču-liaoovi aby zaplatil, príkaz sprevádza gesto vzpriameného ukazováka. Ču-liao

⁹⁷朱辽 (Zhūliáo, meno mužského protagonistu)

sa k nemu agresívne dynamicky nakloní, aby mu povedal, že chce oheň. Potrebuje napätie. Do predajne vchádza Tchang Siao-lien a Ču-liao sa na odchode pri strete s ňou znovu dynamicky nakloní, čím zdôrazňuje svoje želanie, že chce oheň. Potom opustí obchod. Tchang Siao-lien je zaskočená a v prekvapení na odchádzajúceho Ču-liaa poukazuje ukazovák, aby jej Li Tün-wej vysvetlil, kto to je. Li Tün-wej jej hovorí, že Ču-liao je jeho brat a žiada Tchang Siao-lien, aby si ho nevšímala. Pri zápore „nevšímala“ používa univerzálne gesto záporu – pohyb hlavou zľava doprava.

Scéna YD 5: Telefonát na políciu

1

00:00:00 --> 00:00:02

朱辽 朱辽

Zhūliáo Zhūliáo

2

00:00:05 --> 00:00:06

唉 醒了醒了!

Āi xǐng le xǐng le!

Aha, zobudil sa, zobudil sa!

3

00:00:08 --> 00:00:09

什么味儿啊?

Shénme wèir a?

Čo je to za smrad?

4

00:00:09 --> 00:00:10

喂!

Wèi!

Hej!

5

00:00:11 --> 00:00:12

电话在桌子上,

Diànhuà zài zhuōzi shàng,

Na stole je telefón,

hlavou naznačený smer lokalizácie telefónu

6

00:00:12 --> 00:00:13

赶紧打电话。

gǎnjǐn dǎ diànhuà.

nestrácaj čas a telefonuj.

7

00:00:13 --> 00:00:14

打电话干嘛?

Dǎ diànhuà gàn ma?

Mám telefonovať?

8

00:00:15 --> 00:00:16

报警啊!

Bàojǐng a!

Oznám to polícii!

9

00:00:16 --> 00:00:18

我们这被打劫了!

Wǒmen zhè bèi dǎjié le!

Boli sme prepadnutí!

10

00:00:18 --> 00:00:20

啊 对对!

zodvihnutý ukazovák – zdôraznenie

A duì duì!

Á, správne!

11

00:00:23 --> 00:00:25

打电话 打电话。

pritakanie

Dǎ diànhuà dǎ diànhuà.

Telefonovať, telefonovať.

12

00:00:25 --> 00:00:27

110报警电话多少号来着?

poklesnutie hlavy – gesto bezradnosti

110 bàojǐng diànhuà duōshǎo hào lái zhe?

Aké číslo mám vytočiť za oznamovacím číslom 110?

13

00:00:28 --> 00:00:28

110 啊!

110

14

00:00:29 --> 00:00:30

你没事吧。

Nǐ méishì ba.

Asi nie si v poriadku.

15

00:00:30 --> 00:00:31

哦！

Ò!

Ó!

16

00:00:32 --> 00:00:33

有我在，

Yǒu wǒ zài,

Som tu,

17

00:00:33 --> 00:00:34

放心没事

fàngxīn méishì.

Upokojte sa, o nič nejde.

rytmický pohyb otvorenej dlane zhora nadol –
gesto nabádajúce k pokoju

Opis scény:

Spútání predavači Tchang Siao-lien a Li Ťün-wej zobudia mladého muža menom Ču-liao, ktorý je priateľom predavača. Predavačka Tchang Siao-lien mu objasňuje situáciu, že boli prepadnutí, a prepád treba čo najskôr oznámiť na políciu. Ču-liao zdvihne ukazovák, čím podčiarkuje dôležitosť predavačkiných slov. Tchang Siao-lien posunkom hlavy naznačí, že na stole je telefón. Ču-liao sa zodvihne a pre seba si hovorí, že treba telefonovať, na čo Li Ťün-wej pritakáva. Ču-liao sa pýta, aké číslo má vytočiť a v tom Li Ťün-wej poklesne hlavou, lebo je už z celej situácie zúfalý. V závere Ču-liao vytáča číslo a smerujúc ku priateľom, ich vyzýva k pokoju rytmickým zakývaním otvorenej dlane zhora nadol.

Scéna YD 6: Rušivý spev v obchode

1

00:00:00 --> 00:00:02

这是什么声音?

Zhè shì shénme shēngyīn?

Čo to je za zvuk?

2

00:00:02 --> 00:00:05

哦是我几个朋友在里面唱歌。

Ó shì wǒ jǐ gè péngyǒu zài lǐmiàn chànggē.

Ó, niekoľko mojich priateľov vo vnútri spieva.

3

00:00:06 --> 00:00:07

唱歌?

Chànggē?

Spieva?

4

00:00:08 --> 00:00:11

哦 对不起我知道唱的太恶心了。 Ukazovákompoukazuje na smer, odkiaľ prichádza spev.

Ó duìbùqǐ wǒ zhīdào chàng de tài ěxīn le.

Ó, prepáčte, ja viem, že spev je príliš odporný.

5

00:00:11 --> 00:00:12

我去把门关上。

Otvorenou dlaňou poukazuje na smer, odkiaľ prichádza spev.

Wǒ qù bǎmén guānshàng.

Idem zavrieť dvere.

6

00:00:13 --> 00:00:15

等一下!

Vertikálne zdvihnutie otvorenej dlane smerom ku človeku,

Děng yīxià!

ktorému prikazuje „Počkajte“

Počkajte!

Opis scény:

Zákazník sa pýta obsluhy v obchode, čo to sú za zvuky, ktoré počut'. Šuej-ke sa ponúkne, že pôjde zatvoriť dvere (aby sa spev nešíril predajňou) a otvorenou dlaňou poukazuje na miesto, odkiaľ spev prichádza. V tom ho zákazník zastaví a vyzve ho gestom, aby chvíľu počkal.

Príloha B Scény filmu 非城勿饶 (Fēi chéng wù ráo, Pokiaľ si ten jeden) – FCH

Scéna FCH 1: Mávanie na odchode

1

00:00:1 --> 00:00:2

那就不见了！

Rytmické mávanie prstov

Tak teda zbohom.

Opis scény:

Muž sa v zlom rozchádza so ženou, tak jej vraví zbohom. Pri odchode pritom vo vzduchu rytmicky zamáva.

Scéna FCH 2: Víťanie pasažierov na palube lietadla

1

00:00:02 --> 00:00:04

欢迎光临大新华航空。

Huānyíng guānglín Dà Xīnhuá hángkōng.

Vitajte na palube aerolínií spoločnosti Da Xinhua.

2

00:00:05 --> 00:00:06

欢迎光临大新华航空。

Poklona – zdvorilostný pozdrav letušky

Huānyíng guānglín Dà Xīnhuá hángkōng.

Vitajte na palube aerolínií spoločnosti Da Xinhua.

3

00:00:06 --> 00:00:08

请出示您的登机牌。

poukazovanie otvorenou dlaňou

Qǐng chūshì nín de dēng jī pái.

Prosím predložte Váš palubný lístok.

4

00:00:11 --> 00:00:12

梁笑笑

Liáng Xiàoxiào

5

00:00:13 --> 00:00:15

真是你啊!

Zhēnshi nǐ a!

Si to skutočne Ty!

6

00:00:15 --> 00:00:17

咱们真是冤家路窄。

Zánmen zhēnshi yuānjiālùzhǎi.

O nás v skutku platí, že nepriateľovi sa nedá vyhnúť.

7

00:00:18 --> 00:00:21

请您继续往前走, 不要挡住后面的客人。

Qǐng nín jìxù wǎng qián zǒu, bù yào dǎngzhù hòumiàn de kèrén.

Prosím pokračujte vpřed, neblokujte cestujících vzadu.

8

00:00:25 --> 00:00:27

欢迎光临大新华航空。

Poklona – zdvorilostný pozdrav letušky

Huānyíng guānglín Dà Xīnhuá hángkōng.

Vítajte na palube aerolínií spoločnosti Da Xinhua.

9

00:00:28 --> 00:00:31

欢迎光临大新华航空。

Poklona – zdvorilostný pozdrav letušky

Huānyíng guānglín Dà Xīnhuá hángkōng.

Vítajte na palube aerolínií spoločnosti Da Xinhua.

10

00:00:31 --> 00:00:35

Preberanie lístka dvomi rukami,

请出示您的登机牌。您好, 请往这边通道走。 Ukazovanie na smer cesty otvorenou dlaňou

Qǐng chūshì nín de dēng jī pái. Nín hǎo, qǐng wǎng zhè biān tōngdào zǒu.

Prosím predložte Váš palubný lístok. Dobrý deň, prosím pokračujte touto uličkou.

Opis scény:

Scéna sa odohráva na palube lietadla čínskych aerolínií. Letušky vítajú pasažierov a zdvorilostne sa zdravia nastupujúcim pasažierom. Jedným z pasažierov je známy letušky Liang Siao-siao⁹⁸. Letuška preberá palubné lístky zdvorilo, dvomi rukami.

⁹⁸ 梁笑笑 (Liáng Xiàoxiào, meno ženskej protagonistky)

Scéna FCH 3: Riešenie žiadosti pasažiera lietadla

1

00:00:04 --> 00:00:05

请用方巾。

Qǐng yòng fāng jīn.

Ručník, prosím.

2

00:00:06 --> 00:00:07

喝点饮料吗?

Hē diǎn yǐnliào ma?

Dáte si niečo na pitie?

3

00:00:08 --> 00:00:11

小姐,要是有空座位的话,

Xiǎojiě, yàoshi yǒu kòng zuòwèi de huà,

Slečna, pokiaľ by bolo voľné sedadlo,

4

00:00:11 --> 00:00:15

我想和我...我先生坐在一起。

wǒ xiǎng hé wǒ... Wǒ xiānshēng zuò zài yìqǐ.

rada by som, aby sme spolu s mojím manželom sedeli spolu.

gesto spolu

5

00:00:17 --> 00:00:19

对不起,今天头等舱满员。

Duìbùqǐ, jīntiān tóuděngcāng mǎnyuán.

Prepáčte, dnes je oddiel prvej triedy naplno obsadený.

6

00:00:19 --> 00:00:21

如果你不介意的话,

Rúguǒ nǐ bù jièyì de huà,

Pokiaľ Vám to vyhovuje,

7

00:00:21 --> 00:00:23

我可以帮你去经济舱看一看。

wǒ kěyǐ bāng nǐ qù jīngjìcāng kàn yī kàn.

môžem Vám pomôcť a pozrieť sa v ekonomickej triede.

8

00:00:25 --> 00:00:27

我们夫妇俩人一起订的票，

Wǒmen fūfù liǎ rén yīqǐ dìng de piào,

Ja a manžel sme si rezervovali lístky,

9

00:00:28 --> 00:00:30

没有道理不安排坐在一起的嘛。

méiyǒu dào lǐ bù ānpái zuò zài yīqǐ de ma.

nie je dôvod, prečo by sme nemohli sedieť spolu.

10

00:00:31 --> 00:00:34

下次您可以早一点来机场换登机牌，

Xiàcì nín kěyǐ zǎo yīdiǎn lái jīchǎng huàn dēng jī pái,

Nabudúce môžete prísť na letisko skôr a vymeniť si palubné lístky,

11

00:00:34 --> 00:00:36

因为电脑里面是不会显示，

yīnwèi diànnǎo lǐmiàn shì bù huì xiǎnshì.

pretože počítač nezobrazuje,

12

00:00:36 --> 00:00:37

你们是夫妻关系的。

nǐmen shì fūqī guānxì de.

že ste v manželskom vzťahu.

13

00:00:37 --> 00:00:39

我跟你们换。

Wǒ gēn nǐmen huàn.

Ja sa s Vami vymením.

14

00:00:39 --> 00:00:42

真是不应该把人家夫妻分开。

Zhēnshi bù yìnggāi bǎ rénjiā fūqī fēnkāi.

Manželia by sa naozaj nemali rozdeľovať.

15

00:00:43 --> 00:00:45

小同志，

Xiǎo tóngzhì,

Slečna,

16

00:00:45 --> 00:00:48

我知道这是地面的事，不归你们空姐管，

wǒ zhīdào zhè shì dìmiàn de shì, bù guī nǐmen kōngjiě guǎn,

ja viem, že toto je pozemná záležitosť a nespadá do kompetencie letušiek,

17

00:00:49 --> 00:00:52

可是乘客的意见，你们也应该虚心接受，

kěshì chéngkè de yìjiàn, nǐmen yě yīnggāi xūxīn jiēshòu,

ale mali by ste aj obozretne akceptovať žiadosti pasažierov,

tvár letušky – odraz vzdoru
prekrúcanie očí, špúlenie perí

18

00:00:52 --> 00:00:55

认真向上边反映嘛。

rènzhēn xiàngshàng bian fǎnyìng ma.

vážne ich reflektovať vašim nadriadeným.

Pritakanie pasažierky – súhlas

19

00:00:56 --> 00:00:58

老说改进服务质量，怎么改？

Lǎo shuō gǎijìn fúwù zhìliàng, zěnme gǎi?

Ako je možné zdokonaľiť kvalitu personálu zákazníckych služieb?

20

00:00:58 --> 00:01:00

其实就是细节。

Qíshí jiùshì xìjié.

V podstate ide o detaily.

21

00:01:00 --> 00:01:01

您过来，来

Nín guòlái, lái!

Podíďte, poďte!

mávanie na pasažiera – privolávanie

22

00:01:05 --> 00:01:06

不用那么麻烦了，

Bùyòng nàme máfan le,

Netreba si robiť toľko námahy,

23

00:01:06 --> 00:01:08

很快就到到了。

hěn kuài jiù dào dào le.

rýchlo doletíme.

24

00:01:09 --> 00:01:11

飞机快要起飞了。

Fēijī kuàiyào qǐfēi le.

Lietadlo o chvíľu vzlietne.

Opis scény:

Pasažierka lietadla sa obracia na letušku so žiadosťou, aby mohla sedieť pri svojom manželovi. Pri vyslovení žiadosti naznačí gesto spolu. Letuška sa ospravedľňuje, že momentálne sa tejto žiadosti nedá vyhovieť z dôvodu plnej kapacity oddielu prvej triedy. Cestujúci, ktorý sedí vedľa dámy, sa ponúkne, že si miesto s jej manželom vymení. Vstane a smerom k pánovi máva, privoláva ho, aby šiel na jeho miesto k oknu.

Scéna FCH 4: Podávanie fľašky medzi priateľmi

Opis scény:

Scéna bez slovného komentára. Muž prináša priateľke fľašku minerálnej vody a podáva ju jednou rukou, ona ju prijíma tiež jednou rukou. Obaja sa navzájom poznajú, takže si predmet nemusia vymeniť obomi rukami.

Scéna FCH 5: Kompliment

1

00:00:01 --> 00:00:04

有的人是情人眼里才是西施。

usmievanie ženy

Yǒu de rén shì qíng rén yǎn lǐ cái shì xīshī.

Niektorí ľudia veria, že krásna je vnímaná očami človeka, ktorý miluje.

2

00:00:04 --> 00:00:05

不过分的说，

Bùguò fēn de shuō,

Ale bez zveličovania,

3

00:00:05 --> 00:00:07

仇人眼里你都是西施。

chóu rén yǎn lǐ nǐ dōu shì xīshī.

aj v očiach osobného nepriateľa si krásna.

4

00:00:10 --> 00:00:12

别绷着了，笑出来吧！

Bié bēng zhe le, xiào chū lái ba!

Nebud' napätá, zasmej sa!

5

00:00:12 --> 00:00:13

dlaňou zakrývaný smiech

Opis scény:

Priatelia sa spolu navzájom zhovárajú a muž vzdáva žene kompliment za jej krásu. Žena sa zdráha a tlmí svoj úsmev. Napokon sa zasmee po tom, ako ju muž vyzve, aby sa uvoľnila. Žena však pri smiechu zakrýva taktne ústa dlaňou.

Scéna FCH 6: „Podíď ku mne.“

1

00:00:02 --> 00:00:03

你过来！

posunok otvorenou dlaňou smerujúcou ku sebe

Nǐ guòlái!

Podíď ku mne!

Opis scény:

Muž pobáda priateľku, aby k nemu podišla, lebo jej chce niečo pošepkať.

Scéna FCH 7: Predstavovanie

1

00:00:06 --> 00:00:08

这位是天使投资人范先生。

Zhè wèi shì tiānshǐ tóuzīrén Fàn xiānshēng.

Toto je pán Fan, anjelský investor.

2

00:00:09 --> 00:00:12

这位是分歧终端机的发明家, 秦先生。

Gesto poukazovania otvorenou dlaňou

Zhè wèi shì fēnqí zhōngduān jī de fāmíng jiā, Qín xiānshēng.

Toto je pán Čchin, vynálezca terminálu nezhody.

3

00:00:12 --> 00:00:15

你看看我们是说英文呢

pomocné konverzačné posunky

Nǐ kànkàn wǒmen shì shuō yīngwén ne

Pozrite sa, budeme rozprávať po anglicky

4

00:00:15 --> 00:00:16

还是说中文呢?

pomocné konverzačné posunky

háishì shuō zhōngwén ne?

alebo čínsky?

5

00:00:16 --> 00:00:19

您定, 您说哪个顺口说哪个, 我都行。

Nín dìng, nín shuō nǎge shùnkǒu shuō nǎge, wǒ dōu xíng.

Rozhodnite Vy, ja sa prispôsobím tomu, v čom sa Vám hovorí plynulejšie.

6

00:00:21 --> 00:00:23

那还是说母语吧。

Nà háishì shuō mǔyǔ ba.

Tak potom komunikujme rodným jazykom.

7

00:00:24 --> 00:00:24

Nice to meet you.

Teší ma, že Váš spoznávam.

Adoptované podávanie rúk

8

00:00:25 --> 00:00:27

说母语?

Shuō mǔyǔ?

Hovoríte rodným jazykom?

9

00:00:28 --> 00:00:31

哎呀, 你看看我。

Āiyā, nǐ kàn kàn wǒ.

Juj, pozrite na mňa.

Dotyk vlastného čela dlaňou -
univerzálne gesto omylu

10

00:00:31 --> 00:00:33

这个经常不说母语, 已经不习惯了。

Zhège jīngcháng bù shuō mǔyǔ, yǐjīng bù xíguàn le.

Tak často nerozprávam rodným jazykom, že som si už od neho odvykol.

11

00:00:33 --> 00:00:34

见到你非常高兴。

Jiàndào nǐ fēicháng gāoxìng.

Teší ma, že som Vás stretol.

Adoptované podávanie rúk

12

00:00:38 --> 00:00:40

幸会。

Xìnghuì.

Tešilo ma.

Adoptované podávanie rúk

13

00:00:38 --> 00:00:40

坐。 Sit down.

Sadnite si.

Univerzálne gesto nabádajúce k posadeniu

14

00:00:42 --> 00:00:43

您请。

Poukazovanie otvorenou dlaňou na kreslo

Nín qǐng.

Nech sa páči.

Opis scény:

V tejto scéne asistentka predstavuje anjelského investora a vynálezcu. Pri predstavovaní zdvorilo poukazuje na osobu otvorenou dlaňou. Anjelský investor navrhuje vynálezcovi konverzáciu a pýta sa ho, v akom jazyku chce konverzovať. Dohodnú sa na komunikácii v čínštine, ale sám sa pomýli a začne konverzovať v angličtine. Pritom použije univerzálne gesto, keď si na znak vlastného omylu buchne dlaňou o vlastné čelo. Podávajú si ruky. Presunú sa ku stolu, kde anjelský investor vyzýva vynálezcu k posadeniu. Asistentka mu zdvorilostne odsunie kreslo a poukáže otvorenou dlaňou, aby sa posadil.

Scéna FCH 8 : Rozhovor o vynáleze, ktorý ukončí konflikty

1

00:00:08 --> 00:00:04

这个你那个发明是基于怎么样的考虑？

Zhège nǐ nàgè fā míng shì jī yú zěn me yàng de kǎo lǜ?

Na čom je založený ten Váš vynález?

2

00:00:05 --> 00:00:07

世界上之所以战火不断，

Priestorové znázornovanie celého sveta

Shìjiè shàng zhī suǒ yǐ zhàn huǒ bù duàn,

Príčinou toho, že na celom svete neustávajú vojny,

3

00:00:08 --> 00:00:10

冲突加剧

Gesto konfliktu

chōngtú jiājù

a konflikty sa stupňujú

4

00:00:10 --> 00:00:14

根源就是分歧得不到到公正的裁决。

Gēnyuán jiù shì fēnqí dé bù dào dào gōngzhèng de cáijué.

je dôvod, že nedokážeme objektívne rozpoznať konflikty.

5

00:00:17 --> 00:00:19

接着说。

Gesto „pokračujte“

Jiēzhe shuō.

Pokračujte.

Opis scény:

Vynálezca sa chystá predstaviť svoj vynález anjelskému investorovi. Vysvetľuje mu, že na celom svete prebiehajú vojny a rukami naznačuje gesto konfliktu. Anjelský investor pritom vylupuje vajce zo škrupiny, čím ruší rozpravu vynálezcu. Na konci ho preto vyzýva, aby pokračoval.

Príloha C Scény filmu 绿茶 (Lùchá, Zelený čaj) – LCH

Scéna LCH 1: Fingované stretnutie spolužiakov

1

0:00:06 --> 0:00:09

啊，吴芳！

A, Wú Fāng!

prekvapený pohľad

2

0:00:10 --> 0:00:11

我是陈明亮啊！

Wǒ shì Chén Míngliàng a!

To som ja Čchen Ming-liang!

úsmev, podávanie rúk

3

0:00:12 --> 0:00:13

我看见你就特别眼熟。

Wǒ kànjiàn nǐ jiù tèbié yǎnshú.

Len čo som ťa zbadal, zdala si sa mi veľmi povedomá.

4

0:00:14 --> 0:00:15

我一直走来走去。

Wǒ yīzhí zǒulái zǒuqù kàn.

Chodím tu stále dokola a obzerám si ťa (či si to ty).

rukou naznačený smer chôdze

5

0:00:16 --> 0:00:17

我说怎么又像你又不像。

Wǒ shuō zěnmě yòu xiàng nǐ yòu bù xiàng.

Hovorím si, v čom sa podobáš, a v čom sa líšiš.

zamračené obočie, klepanie ukazovákom

po tvári v oblasti klinovej kosti,

vsakovanie vzduchu so zat'atými zubami

6

0:00:17 --> 0:00:18

你是不是，你带眼镜了。

Nǐ shì bù shì, nǐ dài yǎnjìng le.

Si to ty, alebo nie, nosíš okuliare.

zamračené obočie

0:00:19 --> 0:00:20

原来不带眼镜。

zodvihnutie obočia

Yuánlái bu dài yǎnjìng.

Pôvodne si nenosila okuliare.

Opis scény:

V tejto scéne Čchen Ming-liang⁹⁹ predstiera prekvapeného spolužiaka Wu Fang¹⁰⁰, ktorú údajne stretáva po rokoch a váha, či ide o ňu, alebo nie. Vyruší ju vo chvíli, keď sa nachádza v reštaurácii na rande naslepo a finguje moment prekvapenia. V situácii, keď sa snaží naznačiť vlastné prekvapenie, gúli očami a má pri tom nadvihnuté obočie. Ďalej Čcheng Ming-liang približuje dvojici, že chodil popri stole dokola, pričom rukou naznačí smer svojej chôdze. Pri slovách, keď opisuje, že váhal nad tým, či pri stole sedí Wu Fang, neistotu o identite Wu Fang signalizuje zamračeným obočím. Popri tom podčiarkuje pochybnosti ukazovák, ktorým sa dotkne oblasti hlavy v okolí klinovej kosti, čím naznačuje, že nad identitou ženy chvíľu rozmýšľal. Interpretáciu rozpakov a tápania umocňuje zároveň gesto, pri ktorom vsakuje vzduch so zaťatými zubami.

Scénu uzatvára jeho slovná výpoveď, v ktorej sa Čchen Ming-liang prihovára Wu Fang slovami, že teraz nosí okuliare, čo pred tým nebolo zvykom. Pri týchto slovách dvíha a klesá obočím, čo signalizuje, že Ming-liang zdôrazňuje rozdiel medzi minulým a prítomným zjavom Wu Fang. Premenlivý pohyb obočia je možné vnímať aj ako gesto, ktorým sa Ming-liang snaží ospravedlniť svoju predchádzajúcu neistotu, prameniáciu z rozdielu výzoru Wu Fang. Jeho pochybnosti sú kvôli jej okuliarom relevantné.

⁹⁹陈明亮 (Chén Míngliàng, meno mužského protagonistu)

¹⁰⁰吴芳 (Wú Fāng, meno ženskej protagonistky)

Scéna LCH 2: Rozhovor o kamarátke veštici

1

0:00:02 --> 0:00:06

我有一个朋友，她会用这茶叶算命。

Wǒ yǒu yīgè péngyǒu, tā huì yòng zhè chá yè suàn mìng.
Mám jednu priateľku, ktorá vie veštiť z čajových lístkov.

2

0:00:02 --> 0:00:06

oči Čchen Ming- lianga javia známky údivu

3

0:00:09 --> 0:00:10

她跟很多人第一次见面的时候

Tā gēn hěnduō rén dì yīcì jiànmiàn de shíhòu
Pri prvom stretnutí s mnohými ľuďmi

4

0:00:11 --> 0:00:13

就能说出他们大致的性格特征

jiù néng shuōchū tāmen dàzhì de xìnggé tèzhēng
už dokáže vystihnúť charakteristiku ich temperamentu

5

0:00:14 --> 0:00:16

还有大致的命运。

hái yǒu dàzhì de mìngyùn.
a celkový osud.

6

0:00:17 --> 0:00:19

其实我也不大相信，

Qíshí wǒ yě bù dà xiāngxìn,
V skutočnosti tomu veľmi neverím,

7

0:00:20 --> 0:00:22

因为我们都认识十多年了。

yīnwèi wǒmen dōu rènshi shí duōnián le.
pretože sa už poznáme veľa rokov.

8

0:00:22 --> 0:00:24

初中和高中都是同学。

Chūzhōng hé gāozhōng dōu shì tóngxué.

Boli sme spolužiačkami na strednej škole aj na vysokej.

9

0:00:25 --> 0:00:27

她忽然添了这个本事，让我挺吃惊的。

Tā hūrán tiān le zhège běnshì, ràng wǒ tǐng chījīng de.

Bola som prekvapená, keď zrazu nadobudla takú schopnosť.

10

0:00:30 --> 0:00:31

不过她从来都不给我算，

Bùguò tā cónglái dōu bù gěi wǒ suàn,

Ale mne nikdy neveštila,

11

0:00:32 --> 0:00:34

都是给别人算，

dōu shì gěi biérén suàn,

veští ostatným,

12

0:00:34 --> 0:00:37

尤其给那种第一次见面的人算。

yóuqí gěi nà zhǒng dì yīcì jiànmiàn de rén suàn.

obzvlášť takým ľuďom, ktorých stretne po prvýkrát.

13

0:00:38 --> 0:00:40

很多人都说她算得很准。

Hěnduō rén dōu shuō tā suàndé hěn zhǔn.

Veľa ľudí hovorí, že veští veľmi presne.

14

0:00:41 --> 0:00:45

还有不少人，后来带着家人跟朋友。

skrývaný nesúhlas - prikryvanie úst dlaňou

Hái yǒu bù shǎo rén, hòulái dài zhe jiārén gēn péngyǒu.

Okrem toho pomerne veľa ľudí potom privedie vlastnú rodinu s priateľmi.

15

0:00:45 --> 0:00:47

回头找她算的呢。

skrývaný nesúhlas - prikrývanie úst dlaňou

Huítóu zhǎo tā suàn de ne.

Potom ju vyhľadajú, aby im vyveštila.

16

0:00:47 --> 0:00:50

我不信。

skrývaný nesúhlas - prikrývanie úst dlaňou

Wǒ bùxìn.

smiech a úsmev - predchádzanie straty tváre

Neverím tomu.

17

0:00:51 --> 0:00:53

随便你怎么想吧。

Suíbiàn nǐ zěnmē xiǎng ba.

Neverte, ak nechcete.

Opis scény:

Wu Fang rozpráva Čchen Ming-liangovi o priateľke, ktorá veští z čajových lístkov. Poznajú sa spolu od strednej školy, no jej samotnej však nikdy neveštila. Keď jej priateľka nadobudla veštecké schopnosti, Wu Fang to dost' prekvapilo. Ďalej Wu Fang približuje Čchen Ming-liangovi, že jej priateľka veští neznámym ľuďom, predovšetkým takým, ktorých stretne po prvýkrát. Jej veštby sú pomerne úspešné a presné. Preto mnoho ľudí ju neskôr vyhľadáva, aby vyveštila aj ich rodine a priateľom.

Čchen Ming-liang si v momente, keď Wu Fang rozpráva o ľuďoch, ktorí neskôr kontaktujú jej priateľku, aby vyveštila aj ich rodine a priateľom, začína zakrývať ústa dlaňou, ktoré drží zakryté až do konca výpovede Wu Fang. Zakrývanie úst dlaňou v tomto prípade môže signalizovať aj premýšľanie, ale skôr ide o prvotné známky prejavu nesúhlasu zo strany Čchen Ming-lianga. Keď Wu Fang dopovie o svojej priateľke, Čchen Ming-liang sa vzápätí na to zasmieje a povie, že tomu neverí a usmieva sa. Úsmevom kompenzuje svoj nesúhlas, reaguje tak, aby zabránil strate tváre.

Scéna LCH 3: Privolanie taxíka

1

0:00:01 --> 0:00:02

gesto privolania – kývanie otvorenou dlaňou

Opis scény:

Scéna bez slovného komentára. Wu Fang prichádza smerom k ceste a privoláva taxík klasickým gestom privolávania. Na taxikára zakýva zodvihnutou otvorenou dlaňou.

Scéna LCH 4: Návrh presunúť sa na rozhovor do hotela

1

0:00:02 --> 0:00:04

那就再见了。

Nà jiù zàijiàn le.

Tak sme sa znovu stretli.

2

0:00:04 --> 0:00:05

谢谢你请我喝茶。

Xièxiè nǐ qǐng wǒ hē chá.

Ďakujem, že si ma pozval na čaj.

3

0:00:06 --> 0:00:07

不客气。

Bù kèqi.

Nemáš za čo.

4

0:00:08 --> 0:00:09

还有事吗?

Hái yǒushì ma?

Ešte si niečo želáš? (Máš ešte niečo na srdci?)

5

0:00:10 --> 0:00:15

ukazovákomp naznačená lokalizácia hotela

啊，你想不想咱们在那边的酒店的房间里接着再聊会儿?

A, nǐ xiǎng bù xiǎng zánmen zài nà biān de jiǔdiàn de fángjiān lǐ jiēzhe zài liáo huìr?

A, čo keby sme šli na izbu do tamtoho hotela a chvíľu sa ešte pohovárali?

Opis scény:

Čchen Ming-liang prenasleduje po odchode z čajovne Wu Fang a dohoní ju na ceste domov. Wu Fang poďakuje za pozvanie na čaj a opýta sa ho, či má ešte niečo na srdci. Čchen Ming-liang navrhuje Wu Fang ísť do blízkeho hotela, zaplatiť si izbu a ešte sa chvíľu pohovárať. Pri návrhu signalizuje ukazovákomp vo vzduchu pravdepodobne smer lokalizácie konkrétneho hotela. V tomto prípade nevyužíva gesto poukazovania celou otvorenou dlaňou, ale použil ukazovák.

Scéna LCH 5: Rozhovor o klaviristke

1

0:00:04 --> 0:00:06

你刚才跟人说什么是了?

Nǐ gāngcái gēn rén shuō shénme liǎo?

O čom si s ňou práve hovoril?

2

0:00:08 --> 0:00:10

她是我说的那个吴芳。

Tā shì wǒ shuō de nàge Wú Fāng.

Ona je tá Wu Fang, ktorú som ti spomínal.

3

0:00:12 --> 0:00:14

你太紧张了，花眼了吧？

plesknutie dlaňou po priateľovom čele

Nǐ tài jǐnzhāng le, huāyǎn le ba?

Si príliš nervózný, čo si ňou oslepený?

4

0:00:15 --> 0:00:16

她就是那个研究生。

zdôrazňovanie - zodvihnutie obočia

Tā jiùshì nàge yánjiūshēng.

Ale ona je predsa tá študentka univerzity.

5

0:00:18 --> 0:00:19

怎么可能？

gesto zdôrazňovania výpovede - klepanie ukazovákom o stôl

Zěnme kěnéng?

To nie je možné. (Ako by to bolo možné?)

6

0:00:19 --> 0:00:20

这的人成千上万的人追着。

klepanie ukazovákom o stôl

Zhè de rén chéngqiān shàng wàn de rén zhuī zhe.

Viac ako desaťtisíc tunajších mužov po nej túži.

0:00:21 --> 0:00:22

她怎么会去相亲?

klepanie ukazovákom o stôl

Tā zěnme huì qù xiāngqīn?

Prečo by chodila na rande naslepo?

Opis scény:

Čchen Ming-liang sa nachádza v akomsi podniku s priateľom, ktorý sa ho snaží prilákať na iné myšlienky a zoznámiť s klaviristkou. Čchen Ming-liangovi sa však klaviristka zdá nápadne podobná Wu Fang, diskkrétne šepotom sa hádajú o tom, či to je Wu Fang alebo nie. Čchen Ming-liang sa snaží presvedčiť priateľa, že to je Wu Fang, o ktorej mu hovoril, na čo jeho priateľ reaguje záporne, a buchne ho na čelo, aby sa upokojil a aby sa prebudil, pretože si myslí, že je dievčaťom Wu Fang zaslepený a posadnutý a už ju zrejme vidí všade. Čchen Ming-liang však pohybom obočia zdôrazňuje, že dané dievča je tá vysokoškoláčka. Potom sa mu snaží dohovoriť a zdôrazňuje, že v žiadnom prípade nemôže byť klaviristka a Wu Fang jedná a tá istá osoba, pretože o klaviristku má záujem veľa zákazníkov podniku a Wu Fang, ako o nej počul od Čchen Ming-lianga, chodí na rande naslepo.

Reakcia priateľa, keď mu dlaňou buchne čelo Čchen Ming-lianga je pomerne excentrická. Gestom sa mu zrejme snaží naznačiť, že prišiel o rozum. Negatívne gesto, pri ktorom sa dotkol Čchen Ming-liangovej hlavy, je tradične vnímané ako veľmi negatívne. Hlava je posvätné miesto jedinca, a je teda diskutabilné, do akej miery. Ako sa zdá, zrejme medzi blízkymi priateľmi sa takéto gesto v určitých prípadoch toleruje. Ďalším negatívnym gestom, ktoré bolo prítomné v danej scéne je gesto zdôrazňovania. Priateľ Čchen Ming-lianga svoju verbálnu výpoveď, v ktorej sa ho snaží prehovoríť, že sa nejedná o rovnakú ženu, dopĺňa nervóznym klepaním ukazováka o stôl. Gesto, ktoré naznačuje, je negatívne, pretože je nositeľom agresie komunikanta, a je výpoveďou jeho snahy klásť dôraz na to, čo hovorí, keď sa komunikant snaží presvedčiť poslucháča o pravdivosti svojho stanoviska.

Scéna LCH 6: Podozrievanie z klamanía

1

0:00:01 --> 0:00:03

你不是在给我编故事吧？

Nǐ bùshì zài gěi wǒ biān gùshi ba?

Nezosnovala si ten príbeh?

2

0:00:04 --> 0:00:06

我好像在哪个电影里边看到过这事儿。

Wǒ hǎoxiàng zài nǎge diànyǐng lǐbian kàndào guo zhè shìr.

Zdá sa mi, že som už takúto vec videl v nejakom filme.

3

0:00:09 --> 0:00:10

mierne zasmiatie – predchádzanie straty tváre

4

0:00:11 --> 0:00:13

我哪儿露出破绽，让你觉得我是在编故事了？

Wǒ nǎr lùchū pòzhàn, ràng nǐ juéde wǒ shì zài biān gùshi le?

Akú slabinu som odhalila, že sa domnievaš, že som si ten príbeh vymyslela?

5

0:00:14 --> 0:00:15

那到没有。

Nà dào méiyǒu.

Ale nijakú.

Opis scény:

Čchen Ming-liang sa pýta Wu Fang, či si príbeh, o ktorom mu rozprávala, nevymyslela, podozrieva ju, že si ho skomponovala na základe nejakého filmu, ktorý už niekedy videl. Ona na jeho slová reaguje pousmíatím, čím predchádza strate vlastnej tváre. Váha, ako odpovedať, no napokon sa ho opýta na dôvod, prečo súdi, že príbeh si vymyslela, akú chybu mal jej príbeh. Čchen Ming-liang uzatvára rozhovor tým, že nijakú, o nič nejde, nech tomu celému nevenuje pozornosť.

Scéna LCH 7: Nezdvorilé privolanie čašníčky v reštaurácii (čajovni)

1

0:00:04 --> 0:00:07

praskanie v kostiach pri nat'ahovaní

2

0:00:12 --> 0:00:13

你好。

Nǐhǎo.

Dobrý deň.

3

0:00:15 --> 0:00:16

喝点什么？

Hē diǎn shénme?

Čo si dáte na pitie?

4

0:00:16 --> 0:00:17

随便。

Suíbiàn.

Vyberiem si podľa seba.

5

0:00:18

nezdvorilé gesto privolávania naznačené potleskom

Opis scény:

Čchen Ming-liang sedí pri stole v čajovni (reštaurácii) s Wu Fang, s ktorou si dohodli rande naslepo. Wu Fang hľadá na Čchen Ming-lianga, ktorý sa okázalo nat'ahuje a prasknú mu pri tom kosti, čo nie je v spoločnosti zdvorilé. Vzápätí sa Čchen Ming-liang pozdraví Wu Fang, ktorá sa ho opýta, čo by rád vypil. On odpovedá, že si vyberie podľa seba. Nato signalizuje rýchly potlesk a zamávanie na čašníčku, aby ju privolal. Jeho gesto, do ktorého zahrnul aj tlieskanie sa dá zhodnotiť ako trochu nevhodné, zdvorilejšie by bolo na čašníčku len zakývať čínskym spôsobom.